

**Oikeusministeriön ja YK:n yhteydessä toimivan Euroopan
kriminaalipolitiikan instituutin (HEUNI) välinen tulossopimus vuosille
2024–2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	4
4	Voimavarojen hallinta	5
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	6

1 Strategiset linjaukset

HEUNIn perustehtävä ja strategiset tavoitteet

YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipoliitiikan instituutti HEUNI on perustettu Suomen ja Yhdistyneiden Kansakuntien välisellä sopimuksella. HEUNIn toiminta perustuu lakiin, jolla tämä sopimus on toimeenpanttu. Sopimuksen mukaisesti instituutin tehtäviä ovat tiedonkeruu, tutkimuksen teko, tiedon levittäminen ja välittäminen sekä seminaarien, konferenssien ja kokousten järjestäminen. Instituutista annetun lain (laki 900/2022) 2§ mukaan instituutti on tässä tutkimus- ja kehittämistyössään itsenäinen ja riippumaton.

HEUNIn tutkimusaiheet liittyvät läheisesti YK:n kriminaalipoliittisen ohjelman prioriteetteihin. HEUNI on osa YK:n kriminaalipoliittista instituuttiverkostoa, joka tukee YK:n kriminaalipoliittista toimintaa jakamalla omaa asiantuntijuuttaan ja osallistumalla virallisiin tilaisuuksiin ja keskusteluihin. Kriminaalipoliittisen ohjelman alaiset kansainväliset sopimukset (järjestäytynyt rikollisuus, ml. ihmiskauppa, sekä korruptio), vuosittain kokoontuva kriminaalipoliittinen toimikunta sekä viiden vuoden välein kokoontuva kriminaalipoliittinen maailmankongressi luovat pohjaa instituutin aihevalinnoille. Lisäksi instituutin toiminnalle antaa suuntaviivoja vuosittain kokoontuva YK:n pääsihteerin nimittämä HEUNIn kansainvälinen neuvottelukunta. Instituutin toiminta tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, etenkin tavoitteita 5 (sukupuolten tasa-arvo), 8 (ihmisarvoinen työ) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto). Myös keskeiset Euroopan Neuvoston sekä Euroopan unionin instrumentit koskien ihmiskauppaa, sukupuolistunutta väkivaltaa, rikoksen uhreja, rikosprosessia sekä yritysten sosiaalista vastuuta vaikuttavat instituutin toiminnan suunnitteluun.

HEUNI laati vuonna 2023 toimintaansa vuosina 2024–2027 ohjaavan strategian. Strategia määrittelee neljä ohjelmaa, joiden puitteissa HEUNI toteuttaa substantiivista työtään. Nämä ovat: ihmiskauppa ja hyväksikäytön eri muodot, sosiaalinen vastuu, rikosprosessin käytännöt, sekä sukupuolistunut väkivalta ja muut väkivallan muodot. Instituutin toiminnan kehittämisen prioriteetit liittyvät seuraavien vahvistamiseen: hankehallinto- ja toimintaprosessit, johtaminen, henkilöstöhallinto ja osaaminen, viestintä ja vaikuttavuus, sekä rahoitus ja kumppanuudet. HEUNIn toimintaa toteutetaan kansainvälisillä ja kansallisilla tutkimus- ja kehittämishankkeilla. HEUNIn tutkimustoiminta on luonteeltaan soveltavaa tutkimusta, ja hankkeissa pyritään kerättyyn tutkimustietoon perustuen esittämään konkreettisia suosituksia ja toimintaehdotuksia. Sidosryhmäyhteistyö sekä vaikuttaminen viestimällä ja kouluttamalla on keskeinen osa instituutin toimintaa.

HEUNIn tutkimus- ja kehittämistoiminta on luonteeltaan poikkihallinnollista. Suomessa HEUNIn tutkimat ilmiöt liittyvät erityisesti oikeusministeriön, sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille. Lisäksi toimintamme koskettaa ulkoministeriön ja opetusministeriön hallinnonaloja. HEUNIn toiminta tukee oikeusministeriön strategian tavoitteita koskien yhdenvertaisuutta, oikeusturvaa sekä rikollisuuden ehkäisyä.

Toimintaympäristön muutostekijät (ml. riskienhallinta)

HEUNIn strategiassa 2024–2027 nostetaan ilmastonmuutos, maahanmuutto, yhteiskunnallinen polarisaatio, teknologia, ml. tekoäly, sekä moninapaisuus (multipolarity) keskeisiksi toimintaympäristöön tulevaisuudessa vaikuttaviksi megatrendeiksi. Lisäksi strategiassa todetaan, että julkisen talouden menopaineet voivat vaikuttaa toimintaympäristöön ja haavoittuvuustekijöihin niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Strategia huomioi myös poliittisten prioriteettien muutokset ja maailmanpoliittisen rauhattomuuden vaikutukset instituutin eurooppalaiseen toimintaympäristöön.

Instituutin toiminnan keskeinen riski on se, että instituutin rahoitus perustuu olennaisilta osin ulkopuoliseen hankerahoitukseen, eivätkä toimintamäärärahat kata toiminnan perusmenoja, ml. henkilöstökuluja. Ulkopuolisen hankerahoituksen varmistaminen on epävarmaa ja hankerahoituksen hakeminen on aikaa ja henkilöstöresursseja vievää. Lisäksi rahoituksen saaminen on vaikeasti ennakoitavissa, mikä rasittaa henkilöstöä. HEUNI seuraa aktiivisesti hankerahoituskanavia, verkostoituu potentiaalisten hankekumppaneiden kanssa, sekä tekee hankehakemuksia varmistaakseen riittävän ulkopuolisen rahoituksen määrän. HEUNI vastaa lisäksi ulkoisten haasteiden tuomiin riskeihin seuraamalla aktiivisesti rikollisuuden ja kriminaalipoliitiikan muutoksia ja trendejä, kehittämällä tutkimusta, jossa vastataan näihin haasteisiin, sekä ylläpitämällä ja kehittämällä henkilöstön osaamista. Muita tunnistettuja riskejä ovat osaamisen henkilöityminen pienessä organisaatiossa, joka edellyttää toisaalta laaja-alaista osaamista, mutta toisaalta johtaa päällekkäisiin vastuisiin sekä vaikeasti toteutettaviin sijaisuuksiin. Tämä voi aiheuttaa kuormitusta. Riskin hallitsemiseksi työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Lisäksi valtionhallinnon ICT-toiminnan jäykkyys vaikeuttaa etenkin verkkopohjaisen toiminnan innovatiivista kehittämistä.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Instituutin strategia vuosille 2024–2027 asettaa haavoittuvuuden toiminnan keskiöön. HEUNIn toiminnan tavoitteena on vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden asemaa – olivat he rikoksen uhreja tai rikoksen tekijöitä – edistämällä rikosten torjuntaa sekä vahvistamalla oikeussuojan ja oikeuskeinojen saatavuutta. HEUNIn yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keskeisinä tavoitteina on siten parantaa ihmiskaupan ja muun hyväksikäytön uhrien asemaa, edistää yritysten ja julkisten hankintayksiköiden sosiaalista vastuullisuutta, vahvistaa rikosprosessin sensitiivisiä käytäntöjä sekä edistää sukupuolistuneen ja muun väkivallan torjuntaa ja siihen puuttumista.

HEUNIn toiminta tukee oikeusministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita koskien yhdenvertaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä, korkealaatuisen oikeusturvan saatavuutta sekä rikosvastuun oikeudenmukaista toteutumista sekä rikollisuuden vähentämistä. HEUNIn toiminta tukee haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksien toteutumista sekä strategiansa mukaisten rikosten torjuntaa ja ennaltaehkäisyä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

HEUNIn strategisena tavoitteena on vahvistaa tutkimus- ja asiantuntijakapasiteettiaan tulevina vuosina, mutta tämä on mahdollista vain lisämäärärahalta tai merkittävällä hankeportfolion kasvulla. HEUNI neuvottelee paraikaa siitä, että vuonna 2025 pohjoismaisen kriminologisen yhteistyöneuvoston (Nordiska samarbets- och forskningsrådet för kriminologi NSfK) sihteeristö siirtyisi pysyvästi toimimaan HEUNIn yhteydessä. NSfK rahoittaisi sihteeristön kulut, ml. yleiskulut. NSfK:n siirtyessä HEUNIn yhteyteen tarkoittaisi tämä 1 htv:n lisäystä vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi HEUNI on osa Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastohanketta, jonka tavoitteena on koota yhteen oikeusministeriön hallinnonalalla toimivat itsenäiset viranomaiset vuoden 2025 alusta alkaen.

HEUNIn tutkimustoiminta on luonteeltaan soveltavaa tutkimusta, joka pyrkii aikaansaamaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tutkimustoiminnan aihealueet ovat monimutkaiset. Ongelmat, johon instituutti pyrkii puuttumaan, ovat ns. viheliäisiä. Ongelmiin ja ilmiöihin ei ole siten löydettävissä suoraviivaisia ratkaisuja, joiden vaikuttavuutta voisi mitata. Toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittaaminen on siksi haastavaa. HEUNI hyödyntää toiminnassaan muutosteorian ajatusta yksinkertaistetussa muodossa (theory of change; Harris 2005). HEUNIn toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden muutosteoriat tarkoittaa prosessia, jossa 1) keräämällä tietoa rikoksista ja niihin liittyvistä ilmiöistä kasvatetaan tietopohjaa ja tiedon pohjalta kehitetään ratkaisuja, 2) levittämällä kerättyä tietoa, ml. koulutusten ja tilaisuuksien kautta, avaintoimijoiden tietoisuus ja ymmärrys ilmiöistä ja ongelmista sekä taito puuttua niihin kasvaa, 3) parantuneen ymmärryksen ja tietoisuuden seurauksena avaintoimijoiden konkreettiset toimintatavat muuttuvat ja ilmiöt ja ongelmat huomioidaan aiempaa paremmin, ja lopulta, 4) keskeiset ohjeistukset, rakenteet ja lainsäädäntö muuttuu, jolloin rikosten torjunta ja niihin puuttuminen paranevat, ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tilanne paranee.

3 Tulostavoitteet

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

HEUNIn strategian mukaisesti instituutin yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuosille 2024–2027 ovat:

1. Ihmiskaupan ja muun hyväksikäytön uhrien asema paranee.
2. Yritysten ja julkisten hankintayksiköiden sosiaalinen vastuullisuus vahvistuu hyväksikäytön torjumiseksi.
3. Rikosprosessin sensitiiviset käytännöt vahvistuvat.
4. Sukupuolistuneen ja muun väkivallan uhrien asema paranee.

<i>Ihmiskaupan ja muun hyväksikäytön uhrien asema paranee</i>	
2024–2027	<i>On kasvatettu ymmärrystä ilmiöstä, sekä vaikutettu viranomaisten ja muiden toimijoiden toimintatapoihin Suomessa ja lähialueilla keräämällä ja levittämällä tietoa ihmiskaupan eri muodoista.</i>
<i>Yritysten ja julkisten hankintayksiköiden sosiaalinen vastuullisuus vahvistuu hyväksikäytön torjumiseksi</i>	
2024–2027	

	On vaikutettu yritysten ja julkisten hankintayksiköiden käytäntöihin keräämällä ja levittämällä tietoa ja laatimalla ohjeistuksia ja alakohtaisia suosituksia mm. oikeussuojakeinoista ja eettisestä rekrytoinnista.
Rikosprosessin sensitiiviset käytännöt vahvistuvat	
2024–2027	On vaikutettu oikeusturvan toteutumiseen keräämällä tietoa mm. digitaalisista prosesseista ja levitetty tietoa ja koulutettu viranomaisia ja muita keskeisiä toimijoita mm. näyttöön pohjautuvista esitutkintahaastatteluista.
Sukupuolistuneen ja muun väkivallan uhrien asema paranee	
2024–2027	On kasvatettu ymmärrystä ja vaikutettu viranomaisten ja muiden toimijoiden toimintatapoihin Suomessa ja lähialueilla liittyen sukupuolistuneen väkivallan muotoihin keräämällä ja levittämällä tietoa ja laatimalla toimintaehdotuksia, ml. nettipohjaisesta lasten seksuaalisen väkivallan rikostutkinnasta sekä pakkoavioliitoista. ja siten vaikutettu.

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Julkaisuja, ml. ohjeistukset	5	9	5	5	5	5	TAE
Tilaisuuksia, ml. koulutukset	120	100	100	100	100	100	TAE
Tavoitettuja henkilöitä	7500	6000	5000	5000	5000	5000	TAE
Lausuntoja	8	8	8	8	8	8	
Mediaesiintymisiä	14	50	50	20	20	20	

4 Voimavarojen hallinta

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

Instituutin hallinto- ja toimintaprosessit ovat vahvistuneet ja organisaatiomuutosprosessi on onnistuneesti toteutettu.
Työhyvinvointi on korkealla tasolla, osaaminen ajantasaista ja akateeminen yhteistyö on vahvistunut.
Viestintä ja vaikuttavuus ovat vahvistuneet niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.
Rahoituspohja on laajentunut.

Henkilöstöä koskevat tunnusluvut

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Ulkopuolisen rahoituksen taso (EU-, muut hankkeet sekä asiantuntijapalveluiden myynti)	222,000 €	220,000 €	200,000 €	200,000 €	200,000 €	200,000 €	
Henkilötyövuodet (HTV)	9	9	10	9	9	9	
VMBaro (Y) Työtyytyväisyys	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	
VMBaro (L2.2) Työhyvinvointi	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	
VMBaro i.3 Esimiestyö	4.3	4.3	4.3	4.3	4.3	4.3	
VMBaro i.1 Oma työ	4.38	4.4	4.4	4.4	4.4	4.4	
Sairauspoissaolot, työpäivinä/htv	3.83	4.5	4.0	4.0	4.0	4.0	

Henkilöstökoulutustuntien määrä/htv	-	10	14	20	20	20	
-------------------------------------	---	----	----	----	----	----	--

Vuonna 2024 HEUNilla on 10H htv, ml. 2–4 harjoittelijaa vuoden aikana, eli varsinainen htv-määrä on 9, mutta harjoittelijoiden kera 10 htv.

Toiminnan rahoitus

	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Määräraha (momentti 25.01.03)	540 000	575 000	585 000	575 000	575 000	575 000
Edelliseltä vuodelta säästynyt	345 000	346 000	289 000	194 000	164 000	124 000
Käytettävissä oleva määräraha yhteensä	885 000	921 000	874 000	769 000	739 000	699 000
Määrärahan käyttö	539 894	632 000	670 000	605 000	615 000	620 000
Jäljellä vuoden lopussa	345 106	289 000	194 000	164 000	124 000	79 000
	64 %	50 %	34 %	29 %	22 %	14 %

Toteutuneet henkilötyövuodet	10,2	10	10	9	9	9
-------------------------------------	------	----	----	---	---	---

Henkilökunta ja 1 htv harjoittelijat

TULOJEN JA MENOJEN ERITELY	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Henkilöstökulut	647 802	690 000	720 000	650 000	655 000	660 000
Toimitilat	38 335	42 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Muut menot*	75 823	120 000	120 000	115 000	120 000	120 000
Tulot (ulkopuolinen rahoitus)*	-222 066	-220 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Määrärahan käyttö	539 894	632 000	670 000	605 000	615 000	620 000

* Muut menot koostuvat HEUNin oman toiminnan menoista (katetaan määrärahoista) ja hankkeiden muista kuin palkkamenoista (n. 80%-90% todellisista kuiluista katetaan ulkopuolisilla rahoituksella, n. 10%-20% jää määrärahoista maksettavaksi).

* Tulot koostuvat hankkeiden saaduista ennakosta, jotka tuloutettu hankemenojen (henkilöstökulut ja muut hankkeeseen liittyvät menot) vuoden toteutumaa vastaten sekä muista tuloista (kaupallinen toiminta, harjoittelutuki, muu yhteistoimintaa).

Vuonna 2024 HEUNin vuosittainen määräraha on 575 000 euroa, mutta menot ovat noin 870 000 euroa. Näin ollen HEUNin menoista määräraha kattaa noin 70 % ja loput kustannuksista HEUNI rahoittaa ulkopuolisella hankerahoituksella.

Toiminnan ylläpidon edellytys on, että ulkopuolista hankerahoitusta saadaan vuosittain noin 200 000 € (eli noin 20 % vuosittaisesta määrärahasta). Rahoitusrakenteesta johtuen siirtyvän määrärahan laskeminen vuosittain 8 %:n tasolle on HEUNin toiminnan näkökulmasta riskialtista vaikeasti ennakoitavan ja epävarman hankerahoituksen takia. Hanketulot vaihtelevat riippuen haettavissa olevista rahoista, niiden painopisteistä sekä läpimenoprosentista, ja ulkopuolisen rahoituksen saaminen on siksi epävarmaa.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimus koskee vuosia 2024–2027. Tulossopimusasiakirja päivitetään vuosittain tulosneuvottelussa. Tulostavoitteiden toteutumista arvioidaan alustavasti puolivuosisikatsauksessa ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Oikeusministeriö ohjeistaa raportointiaikatauluista erikseen.

Helsinki 22.11.2023

Pekka Timonen, kansliapäällikkö, oikeusministeriö

Natalia Ollus, johtaja, HEUNI

6.11.2023

VN/31660/2023

Oikeusministeriön ja Konkurssiasiamiehen toimiston välinen tulossopimus vuosille 2024–2027

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Sisällys

1 Strategiset linjaukset.....	3
1.1 Konkurssiasiamiehen toimiston perustehtävä ja strategia	3
1.2 Tavoitteita ja toimintaa ohjaava hallitusohjelma	3
1.3 Konkurssiasiamiehen toimiston tavoitteet toteuttavat oikeusministeriön strategiaa.....	4
2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
3 Tulostavoitteet	5
3.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnallinen tuloksellisuus	5
3.2 Henkilöstö	6
3.3 Hallinnonalan yhteiset tavoitteet	6
4 Resurssienhallinnan tavoitteet	7
5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset.....	8
Liitteet	10

1 Strategiset linjaukset

1.1 Konkurssiasiamiehen toimiston perustehtävä ja strategia

Konkurssiasiamiehen toimiston (KAM) perustehtävä on konkurssipesien hallinnon valvonta ja konkurssisiin liittyvän talousrikollisuuden torjunta. KAM:n strategia tullaan ensi vuoden aikana uudelleen arvioimaan ja päättämään vuosille 2025–2030.

Visio	Valvomme lain ja oikeudenmukaisuuden toteutumista konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyissä. Toimimme sen puolesta, että asianosaisten oikeudet tulevat turvatuiksi ja osapuolet huolehtivat velvollisuuksistaan.
Perustehtävä	- Konkurssipesien hallinnon valvonta - Hyvän pesänhoitotavan kehittäminen ja seuraaminen - Konkurssisiin liittyvän talousrikollisuuden torjunta - Julkisselvityksistä huolehtiminen - Hyvän yrityssaneeraustavan toimivuuden seuranta ja kehittäminen
Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet	- Insolvenssijärjestelmä toimii luotettavasti ja tehokkaasti. - Taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet. - Rikosvastuu konkurssisiin liittyvissä talousrikoksissa toteutuu tehokkaasti.
Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	- Hyvä pesänhoito- ja yrityssaneeraustapa toteutuu käytännössä. - Tietojärjestelmät tukevat tehokasta valvontatyötä sekä insolvenssimenettelyjä. - Organisaatorakenne ja toimitilat mahdollistavat tehokkaan toiminnan.
Henkilöstötavoitteet	- Osallistava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista. - Osaamisen kehittäminen on aktiivista ja työn tarpeet huomioivaa. - Työskentelyolosuhteet ovat kunnossa ja toimistossa on hyvä tehdä työtä.
Taloutta koskevat tavoitteet	- Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteen sovitettuja strategisten linjausten kanssa. - Tuottavuus paranee toimintaa uudistamalla.
Kestävään kehitykseen liittyvät tavoitteet	- Kestävää kehitystä koskevan tiedon analysoinnin ja käytön lisääminen - Hiilijalanjäljen pienentäminen - Järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen ja vihapuheen vastaisen työn vahvistaminen

. **Kuva 1.** Konkurssiasiamiehen toimiston voimassa oleva strategia

1.2 Tavoitteita ja toimintaa ohjaava hallitusohjelma

Hallitus on tehnyt seuraavia konkurssiasiamiehen valvonnassa olevia maksukyvyttömyysmenettelyitä koskevia hallitusohjelmakirjauksia:

- Yritysten saneerausmenettelyssä mahdollistetaan velkakonversio ja yhtiöoikeudellinen uudelleenjärjestelymenettely. Velkakonversiossa osa yrityksen veloista voidaan muuttaa velallisyhtiön osakkeiksi myös vastoin osakkeenomistajien kantaa.

- Vahvistetaan asioiden selvittämistä yritysten ongelmatilanteissa. Edistetään rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteutumista konkurssitapauksissa.
- Servitetään pesähoitaja- ja selvittäjärekisterin perustamista.

1.3 Konkurssiasiamiehen toimiston tavoitteet toteuttavat oikeusministeriön strategiaa

KAM:n tavoitteet ja toiminta pohjautuvat oikeusministeriön strategiaan vaikuttavuustavoitteisiin. KAM:n kanalta keskeisimmät oikeusministeriön strategiset vaikuttavuustavoitteet ovat oikeusturva, joka on kaikkien saatavilla ja ennakointiin pohjautuva suunnitelmallinen uudistuminen. Vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi oikeusministeriö muun muassa edistää oikeusturvan saatavuutta digitalisaation avulla, viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja kestävästä kehitystä sekä pitää tietoperusteisuutta valmistelun ja päätöksenteon lähtökohtana. Suurin osa KAM:n vaikuttavuustavoitteista toteuttavat oikeusministeriön strategisia tavoitteita korkeasta oikeusturvasta sekä ennakoinnista ja suunnitelmallisesta uudistumisesta.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

KAM vaikuttaa keskeisesti siihen, että suomalainen insolvenssijärjestelmä toimii luotettavasti ja tehokkaasti. Tehokkaasti toimiva konkurssivalvonta varmistaa osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien, lain ja oikeudenmukaisuuden toteutumista konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyissä sekä ennaltaehkäisee menettelyihin liittyviä taloudellisia väärinkäytöksiä ja hyötymismahdollisuuksia.

KAM:n välineitä konkurssisiin liittyvien talousrikosten torjunnassa ja ehkäisyssä ovat valtion varoin tehtävät velallisen ja konkurssipesän hallinnon, tilien ja toiminnan erityistarkastus sekä konkurssipesien julkisselvitykset. Pesähoitajan velvollisuus selvittää velallisen taloudellinen asema ja konkurssia edeltänyt toiminta sekä velvollisuus tarvittaessa tehdä rikosepäilystä ilmoitus poliisille ovat konkurssisiin liittyvän rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteutumisen keskeinen lähtökohta. Pesähoitajien toiminta rikos- ja vahingonkorvausvastuun selvittämiseksi ja toteuttamiseksi on konkurssiasiamiehen toimiston valvonnassa. Pesähoitajien ja konkurssiasiamiehen toiminnalla on merkitystä talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan kokonaisuudessa. Erityistarkastukset ja julkisselvitykset yhtäältä turvaavat rikosvastuun toteutumista yksittäistapauksissa ja toisaalta antavat yhteiskuntaan yleisemmin viestin kiinnijäämisriskistä ja väärinkäytösten selvittämisestä.

KAM kehittää palveluitaan asiakaslähtöisesti ja pyrkii toiminnallaan edistämään oikeusturvan toteutumista maksukyvyyttömyysmenettelyissä. Mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin kehitetään.

KAM edistää eri viranomaisten ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä velkaneuvonnassa ja velkaantumista aiheutuvien haittojen torjumisessa osallistumalla yhteistyöhön yrittäjän talousavun neuvottelukunnassa.

Toiminnassa toteutetaan myös kestävän kehityksen tavoitteita, jotka pohjautuvat YK:ssa vuonna 2015 sovitun globaaliin kestävän kehityksen toimintaohjelmaan. KAM laatii yhdessä Ulosottolaitoksen kanssa vuosittain vastuullisuusraportin toiminnastaan. Raportissa arvioidaan ne tavoitteet, joihin virastojen toiminnalla voidaan vaikuttaa. Voimassa olevat päätavoitteet: Edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvusta, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisi työpaikkoja. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys ja toimia kiireellisesti

ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikkialle. Tavoitteet on otettu huomioon tulostavoiteasetannassa.

3 Tulostavoitteet

3.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnallinen tuloksellisuus

Insolvenssijärjestelmä toimii luotettavasti ja tehokkaasti	
Mittari 1. 2024–2027	Toimenpidepyyntöjen keskimääräinen käsittelyaika on alle 6 kuukautta.
Mittari 2. 2024–2027	Insolvenssimenettely- tilastokatsaukset julkaistaan konkurssiasiamies.fi- internet-sivustolla neljännesvuosittain huhti-, heinä-, loka- ja tammikuussa (toteutunut kyllä/ei).
Taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet. Rikosvastuu konkursseihin liittyvissä talousrikoksissa toteutuu tehokkaasti.	
Mittari 1. 2024–2027	Erityistarkastusten ja julkisselvitysten lukumäärä on 10 % suurempi kuin edellisen vuoden lopussa.
Mittari 2. 2024–2027	Varattomien konkurssipesien selvittämistä rikosvastuun toteuttamiseksi on edistetty parantamalla pesähoitajan edellytyksiä selvitystyössä. Tämä tarkoittaa KAM:n toimia velallisia koskevan tiedon saamisessa (tiliotteet, kirjanpitoaineisto), tarkoitusta tukevia lainsäädäntöaloitteita (kuten valvontalain muutostarpeet ja varattomien pesien hoidosta maksettavat palkkiot) sekä asiaa havainnollistavien selvitysten tekemistä. (Toteutunut kyllä/ei).
Hyvä pesähoito- ja yrityssaneeraustapa toteutuu käytännössä	
Mittari 2024–2027	Vähintään kahta konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositusta on vuosittain päivitetty/annettu uusi suositus.
Mittari 2024–2027	Vuosittain pidetty itse tai osallistuttu luennoitsijana vähintään kuuteen koulutukseen hyvästä pesähoito- yrityssaneeraustavasta.
Organisaatorakenne ja toimitilat mahdollistavat tehokkaan toiminnan.	
Mittari 2024–2026	Osallistutaan oikeusministeriön oikeushallinnon erityisviranomaiset hankkeeseen oikeusministeriön asettamassa aikataulussa (toteutunut kyllä/ei).
Tietojärjestelmät tukevat tehokasta valvontatyötä sekä insolvenssimenettelyjä.	
Mittari 1. 2024	Kosti muutossopimuksen 7/2023 mukainen projekti on toteutettu 06/2024.
Mittari 2. 2024–2027	Kostin jatkokehitys tapahtuu osana ylläpitoa (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2024	Kosti-maksu peritään 100 % järjestelmässä.
Mittari 4. 2024–2027	Valvottavien asiointi 100 % sähköisesti.
Mittari 5. 2024	KAM:n toiminnassa siirytään sähköiseen asianhallintaan uusissa substanssiasioissa.
Mittari 6. 2024–2027	KAM:n toiminnassa siirytään vaiheittain 100 % sähköiseen menettelyyn tulossopimuskauden loppuun mennessä.

3.2 Henkilöstö

Osallistava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista.	
Mittari 1. 2024–2027	VMBaron johtajuusindeksi (JO) on vähintään: 3,6
Mittari 2. 2024–2027	VMBaron työyhteisön toimintakulttuuri arvo on vähintään: 3,6
Mittari 3. 2024–2027	Osaava on kaikkien virkamiesten käytössä.
Osaamisen kehittäminen on aktiivista ja työn tarpeet huomioivaa.	
Mittari 1. 2024–2027	VMBaro 4.2 Osaamisen ylläpidon ja parantamisen tuki (työnantajan taholta): arvo vähintään: 3,6
Mittari 2. 2024–2027	VMBaro 4.4 Kehityskeskustelut työn tekemisen ja osaamisen kehittämisen tukena: arvo vähintään: 3,5
Työskentelyolosuhteet ovat kunnossa ja toimistossa on hyvä tehdä työtä.	
Mittari 1. 2024–2027	VMBaro työtyytyväisyys yhteensä (Y) on vähintään: 3,6

3.3 Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Kestävän kehityksen edistämiseksi otetaan huomioon hallinnonalan yhteiset tavoitteet. KAM raportoi vastuullisuudesta yhdessä Ulosottolaitoksen kanssa Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti vuosittain. Raportoinnin viitekehyksenä toimii Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Agenda 2030 -kestävän kehityksen toimintaohjelma ja tavoitteet.

Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen on keskeistä myös KAM:n työn tehokkaassa ja vastuullisessa järjestämisessä. Sähköinen Kosti-asianhallintajärjestelmä ja sen kehittäminen ovat olennainen osa tehokkaasti ja luotettavasti toimivaa insolvenssijärjestelmää. Tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset ovat merkittäviä, ja niihin liittyy riski viivästyksistä ja lisä- ja muutostöistä syntyvistä lisäkustannuksista. ICT-kustannusten seuranta ja epäkohtiin puuttuminen korostuvat. Työtä tehdään yhdessä Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) kanssa. ORK:n rooli korostuu, koska KAM:ssa ei ole ICT-alan henkilöstöä. Ulosoton ja KAM:n ICT-menot on eriytettävä seurannan tehostamiseksi sekä oikeusministeriön OEV-hankkeen mahdollistamiseksi.

Oikeusministeriön hallinnonalalla on kiinnitetty erityistä huomiota valmius- ja varautumisasioihin Euroopassa muuttuneen tilanteen vuoksi. Koston ja muiden KAM:n käytössä olevien IT-järjestelmien jatkuvuuden varmistamisessa KAM on riippuvainen yhteistyöstä ORK:n kanssa.

Kestävä kehitys	
Mittari 1. 2024–2027	Kestävää kehitystä koskevan tiedon analysoinnin ja käytön lisääminen (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2024–2027	Vastuullisuusraportti laadittu (2024 yhdessä Ulosottolaitoksen kanssa) (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 3. 2024–2027	Hiilijalanjäljen pienentäminen, etätyöosuus vähintään 40 %.
Mittari 4. 2024	Ohjeen laatiminen järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen ja vihapuheen vastaisesta työstä (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 5. 2024–2027	Järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen ja vihapuheen vastaisen työn vahvistaminen noudattamalla ja seuraamalla sitä koskevaa ohjetta (toteutunut kyllä/ei).
ICT-tavoitteet	
Mittari 1. 2024	Tiedonhallintamalli on käytössä (toteutunut kyllä/ei).
Mittari 2. 2024	Kirjanpitoyksikön ICT-menojen eriyttäminen tehty yhdessä Ulosottolaitoksen ja ORK:in kanssa (toteutunut kyllä/ei).
Varautuminen	
Mittari 1. 2024–2027	Valmius- ja jatkuvuussuunnitelman laatiminen ja ylläpito (toteutunut kyllä/ei).

4 Resurssienhallinnan tavoitteet

KAM:n talouteen tuovat kustannuspaineita merkittävästi viivästynyt Kosti-projekti sekä oikeusministeriön OEV-hanke, johon KAM osallistuu. Menojen ja tulojen ennakointi ja tiukka seuranta korostuvat. 2023 vuoden alusta perityllä Kostin käyttömaksulla pystytään kattamaan noin puolet Kosti-järjestelmän ylläpidosta ja ylläpitoon liittyvästä kehittämisestä. KAM:n siirtyviä määrärahoja joudutaan käyttämään viivästyneen Kosti-projektin kustannusten kattamiseen. ORK on arvioinut projektin viivästyksestä ja kesällä 2023 tehdystä muutossopimuksesta aiheutuvan noin 400 000 euron ylimääräisen kustannuksen. KAM:n hakemus oikeusministeriön tuottavuusrahasta on hyväksytty vuodelle 2024 ja se on määrältään 400.000 euroa. Kostin jatkokehitys on näin ollen mahdollinen. Kun ottaa huomioon maksukyvyttömyysmenettelyiden määrän merkittävän kasvun ja viivästyksestä johtuvan Kostin kehitystyön venymisen, on varauduttava käyttämään siirtyvää toimintamäärärahaa määrälläisen työvoiman rekrytoimiseen jatkossa.

Talous

	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
Siirtyvän määrärahan osuus, %	75,7	64,3	53,2	48,9	44,0	42,7

KAM:n siirtyvää määrärahaa käytetään Kosti-projektiin arviolta 300 000 euroa v. 2023 ja 200 000 euroa v. 2024, minkä seurauksena siirtyvän määrärahan osuus laskee 53,2 prosenttiin v. 2024. Vuosina 2025–2027 siirtyvän määrärahan arvioidaan laskevan 42,7 prosenttiin.

Henkilöstö (htv)

	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
	11,5	11,5	10,5	11,5	11,5	10

Vuosille 2025–2026 suunniteltu määräaikaisen tilintarkastajan palkkaaminen on huomioitu htv-määrässä.

Toiminnan rahoitus

Toimintamenot¹ (1000 euroa)	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	1058	1329	1120	926	842	758
Talousarvio / tekninen kehys 2024–2027 ja palkat/vuokrat/OEV	1755	1778	1782	1756	1756	1756
	2813	3107	2902	2682	2598	2514
Käytettävissä oleva rahoitus						
Menot	1692	1847	1975	1840	1959	1959
Kosti-menot		450	360	160	160	160
Tulot (takaisinperintä)	213	160	200	240	240	240
Kosti-maksutulo		150	160	160	160	160
Nettomenot	1483	1987	1975	1840	1840	1780
Siirtyy seuraavalle vuodelle	1329	1120	926	842	758	734

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Sopimuksessa sovitaan talousarviovuotta 2024 koskevista tavoitteista ja talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia.

Oikeusministeriö huolehtii vastuualueellaan hallitusohjelman toimeenpanosta, ja KAM osallistuu ohjelman toteuttamiseen.

Konkurssiasiamiehen toimisto seuraa ja edistää tulossopimuksen toteutumista. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle puolivuotisraportissa, toimintakertomuksessa sekä säännöllisissä seurantakeskusteluissa kolme kertaa vuodessa.

Virasto ottaa huomioon valtioneuvoston toimintaohjelman tavoitteet rasismin torjumiseksi ja hyvien väesuhteiden edistämiseksi.

¹ Rahoituslaskelmaa laadittaessa kirjanpitoyksikön ICT-menojen eriyttäminen ei ollut vielä valmis. Tätä syystä laskelmassa ei mm. ole Kosti-menot täysimääräisenä mukana.

Virastoa kannustetaan huomioimaan yhdenvertaisuuden edistäminen konkreettisin toimenpitein valtioneuvoston yhteisen painopisteen mukaisesti. Ohjeistusta annettu tulossuunnitteluohjeistuksen yhteydessä.

Tulosneuvottelu käytiin Helsingissä 6.11.2023

Oikeusministeriö**Konkurssiasiamiehen toimisto**

Pekka Timonen
kansliapäällikkö

Terhi Maijala
konkurssiasiamies

Antti Leinonen
osastopäällikkö

Pekka Pulkamo
toimistopäällikkö

Liitteet

Liite 1 Toimintaympäristön muutostekijät
Liite 2 Riskienhallinta

Liitteet

Liite 1 Toimintaympäristön muutostekijät

Koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, sen pitkittyminen ja näistä seuranneet hintojen ja korkojen nousu ovat olleet ja tulevat jatkossakin olemaan keskeisiä toimintaympäristöön vaikuttavia tekijöitä myös KAM:n toiminnan näkökulmasta. Tähän mennessä se on tarkoittanut kasvavia insolvenssimenettelyjen määriä. Kasvun pysähtymistä tai kääntymistä laskuun indikoivia seikkoja ei tällä hetkellä ole näköpiirissä. Insolvenssimenettelyjen määrien kasvu tarkoittaa, että KAM:n työmäärä vastaavasti kasvaa suunnittelukauden aikana. Menettelyjen jälkikäteinen valvonta johtaa työmäärän kasvuun viiveellä.

Tammi–kesäkuussa 2023 asetettiin konkurssiin 1 325 yritystä. Vuonna 2022 vastaavana ajankohtana aloitettiin 1 092 konkurssia, joten konkurssien määrä oli vuoden takaiseen verrattuna 21,3 prosentin kasvussa. Yrityssaneerauksia taas aloitettiin samana ajankohtana 159 kappaletta, mikä on 59,0 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin (100). Aktiivisuus yrityssaneerausten aloituksissa pysyi alkuvuoden korkealla tasolla.

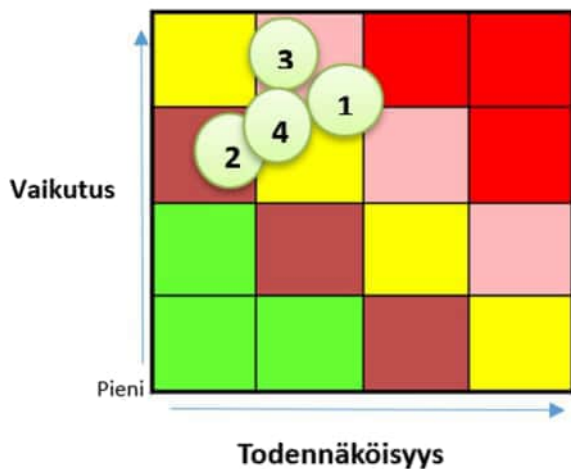
KAM:n talouteen tuovat kustannuspaineita merkittävästi viivästynyt Kosti-projekti sekä OEV-hanke. KAM:n hakemus oikeusministeriön tuottavuusrahasta on hyväksytty vuodelle 2024 ja se on määrältään 400.000 euroa. Koston jatkokehitys on näin ollen mahdollinen.

Jotta hallitusohjelmaan kirjattua rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteutumista konkurssitapauksissa voidaan edistää, tarvitaan lain muutoksia. Kaksi kolmasosaa konkurseista (reilusti yli 1000 kappaletta) raukeaa vuosittain varojen puutteessa. Kaikissa näissä ei luonnollisesti ole erityistä selvittämistarvetta, mutta varmuudella useammassa kuin mitä julkisselvitykseen tarkoitetuilla varoilla on mahdollista tarkemmin selvittää (enintään noin 60–70 konkurssipesää vuosittain). Rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteuttamisen ensiaskleet konkurssitilanteessa ovat pesäinhoitajan tehtävänä.

Trendinä on yhä varattomammat pesät. Konkurssipesiin kuuluva omaisuus on yhä enenevässä määrin hallussa vuokra- tai leasingsopimusten perusteella tai realisoitavaa omaisuutta tai muitakaan varoja ei ole. Tähän kehitykseen ei ole odotettavissa muutosta. Koska selvittäminen maksaa, liittyy tähän varattomissa pesissä monia haasteita lähtien kirjanpitoaineiston haltuun saamisesta. KAM:n tavoitteena on huolehtia insolvenssimenettelyjen toimivuudesta ja tehokkuudesta näissäkin tilanteissa. Oikeusministeriön käsiteltävänä on KAM:n aloite konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Tämän lisäksi on jatkossa tarkasteltava muita lainsäädännön muutostarpeita sekä arvioitava valtion varoista pesäinhoitajille varattomissa pesissä maksettavan palkkion riittävyttä ja keinoja sen korottamiseen.

Hybridityöstä on tullut tavanomainen ja hyvin toimiva työnteon tapa. Toimiston henkilökunnan tiimiytymiseen ja hyvinvointiin on kiinnitettävä nyt ja tulevaisuudessa erityistä huomiota, kun säännöllinen tapaaminen toimistolla on vähäisempää. Pienessä toimistossa henkilöriski on merkittävä, yhdenkin ihmisen yllättävä lähtö tarkoittaa 10 prosentin vajeausta ja käsittelyaikojen tilapäistä pidentymistä.

Liite 2 Riskienhallinta

1. Kosti-asianhallintajärjestelmän uudistamisen epäonnistuminen
2. Määrärahojen riittäminen, huomioiden Kostiin kehittäminen ja OEV-hanke
3. Henkilöstön jaksaminen
4. Ennakoimattomat henkilövaihdokset ja niistä johtuva asiantuntemuksen väheneminen

Henkilöstöresurssien riittävyys

Konkurssiasiamiehen toimiston henkilöstöresurssit ovat pienet (10 vakituista virkaa). Se tarkoittaa suurta haavoittuvuutta. Jo yksi täyttämättä oleva virka tarkoittaa merkittävää resurssivajasta. Viivästynyt Kosti-projekti on jo tarkoittanut toteutunutta riskiä henkilökunnan uupumisesta ja myös virastosta pois siirtymiseen. Epävarma ja negatiivinen taloudellinen suhdanne taas tarkoittaa lisääntyvää työmäärää.

Henkilöstöriskiä hallitaan mm. henkilöstösuunnittelulla, seuraamalla aktiivisesti asiamäärien, keskimääräisen käsittelyajan kehitystä ja henkilöstön hyvinvointia. Lisäksi pyrimme siirtämään hiljaista tietoa muun muassa ohjeistusta kehittämällä. Havaittuihin ongelmiin pyritään tarttumaan ripeästi työjärjestelyin. On kuitenkin huomattava, että virkojen absoluuttinen pieni määrä tarkoittaa varsin rajallisia mahdollisuuksia työjärjestelyille. Yllättäviin muutoksiin on vaikea varautua, kun joustovaraa ei ole.

Tietojärjestelmät

Kosti-asianhallintajärjestelmän uudistamisprojekti on toiminnallisesti merkittävä ja vaatii pidentyneenä toteutusaikana 6/2020–2024 toimistolta huomattavan panostuksen henkilöstöresursseihin ja työjärjestelyihin. Projekti toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) ja toimittajayhtiön projektiorganisaatioiden kanssa. Riski uudistamisen epäonnistumisesta on vain osin KAM:n hallittavissa, koska projektisopimus on ORK:n ja toimittajayhtiön välinen. KAM on varautunut riskiin työjärjestelyillä, ylitöillä ja lisäresurssoinneilla.

Hallintoasioiden käsittely siirtyy Hildaan loppuvuonna 2023. Substanssiasioden käsittely sen sijaan on suunniteltu toteutettavaksi Hildan sijaan Kostissa. Kostiin uudistamisen viivästyminen on jo tarkoittanut viivästyistä substanssiasioden siirrossa paperikäsittelystä ja Notesista Kostiin. Riskinä on pitkittynyt viivästyminen. Riskiin on varauduttu Notesin pidemmällä käyttömahdollisuudella ja priorisoimalla asianhallinta Kostiin kehitystyössä.

Talous

KAM:n talouteen tuovat kustannuspaineita merkittävästi viivästynyt Kosti-projekti sekä OEV-hanke. KAM:n hakemus oikeusministeriön tuottavuusrahasta on hyväksytty vuodelle 2024 ja se on määrältään 400.000 euroa. Koston jatkokehitys on näin ollen mahdollinen.

Kosti-projektille varatun 1,8 M€:n kokonaisrahoituksen arvioitiin riittävän kattamaan järjestelmän toteutuksesta aiheutuvat kustannukset. Toteutuksen viivästyksestä ja toimittajan esittämistä – osin myönnettyistä, mutta suurelta osin kiistetyistä, mutta eteenpäin pääsemiseksi maksetuista lisätöistä aiheutuvat välttämättömät kustannusten ylitykset tarkoittavat, että projektille varatut rahat kuluvat loppuun vuonna 2023. Tarvittava lisärahoitusta saadaan osin KAM:n siirtyvistä määrärahoista, mutta esimerkiksi asianhallinta on välttämättä toteutettava ja siihen tarvitaan lisärahoitusta. Kehitystyötä on jo jouduttu rajaamaan ja rajataan jatkosakin. Asianhallinta on kuitenkin toteutettava ja siihen on nyt saatu rahoitusta oikeusministeriön myöntämästä tuottavuusrahasta.

Kosti-projektin edistymistä ja taloudellista seuranta arvioidaan edelleen säännöllisesti Kosti-ohjausryhmässä. Siirtyvät määrärahat ovat prosentuaalisesti hyvällä tasolla, mutta euromääräisesti varsin pienet. Tästä syystä ennakoimattomat siirtyvistä määrärahoista rahoitettavat menot ovat riski Konkurssiasiamiehen toimiston toimintamäärärahoille. KAM on edistänyt ja edistää omalta osaltaan projektin etenemistä kaikin käytettävissä olevin keinoin.

LUONNOS

VN/18336/2023

**Oikeusministeriön ja kuluttajariitalautakunnan välinen
tulossopimus vuosille 2024–2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
3	Tulostavoitteet.....	5
4	Voimavarojen hallinta.....	10
5	Seuranta ja allekirjoitukset.....	12
6	Liitteet.....	12

Liite 1. Kuluttajariitalautakunnan toiminnalliset tunnusluvut

1 Strategiset linjaukset

Kuluttajariitalautakunta toteuttaa oikeusturvaa antamalla kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin sekä asuntoa koskeviin yksityisten välisiin sopimusoikeudellisiin erimielisyyksiin ja neuvomalla sekä kannustamalla osapuolia sovintoon. Lautakunnan visiona on olla tehokas ja laadukas tuomioistuimia täydentävä ja osin niiden sijasta toimiva riidanratkaisuelin, joka ohjaa kuluttajaoikeutta ja vaikuttaa siihen ratkaisukäytännöllään.

Kuluttajariitalautakunta on puolueeton ja riippumaton asiantuntijaelin. Sen perustehtävänä on ennaltaehkäistä, sovittaa ja ratkaista lautakunnan toimivaltaan kuuluvia riita-asioita puolueettomasti, asiantuntevasti ja taloudellisesti. Lautakunta on puolueeton ja riippumaton asiantuntijaelin. Keskeisiä lautakunnan arvoja ovat oikeudenmukaisuus ja oikeuden helppo saatavuus maksutta.

Kuluttajariitalautakunnan jäsenet ovat kuluttajaoikeuden ja hyödykkeiden asiantuntijoita. Lautakunnan henkilöstö on hyvin kouluttautunutta ja asiantuntevaa sekä hallitsee oikeudellisen ratkaisutoiminnan ja seuraa oikeudellisia muutoksia.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Kuluttajariitalautakunta toimii osana oikeusturvajärjestelmää täydentäen tuomioistuimia ja toimien käytännössä osin niiden sijasta. Lautakunnassa asian saattaminen vireille ja hoitaminen koko menettelyn ajan on helppoa myös ilman asiamiestä. Asian vireille saattaminen onnistuu sopivaa palvelukanavaa hyödyntäen, mikä varmistaa sen, että korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien sataavilla. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

Kuluttajariitalautakunta toimii myös osana kuluttajansuojajärjestelmää vahvistaen kuluttajien oikeusturvaa ja tukien sekä ohjaten kuluttajaoikeusneuvontaa. Ratkaisukäytännöllään lautakunta ohjaa elinkeinoharjoittajia toimimaan kuluttajaoikeuden mukaisesti vaikuttaen näin laajalti elinkeinoelämään ja sen toimintaan. Ratkaisukäytännöllään lautakunta ohjaa myös kuluttajia heidän käyttäessään oikeuksiaan ja täyttäessään velvollisuuksiaan sekä turvaa heidän asemaansa sopimuskumppanina elinkeinonharjoittajien kanssa.

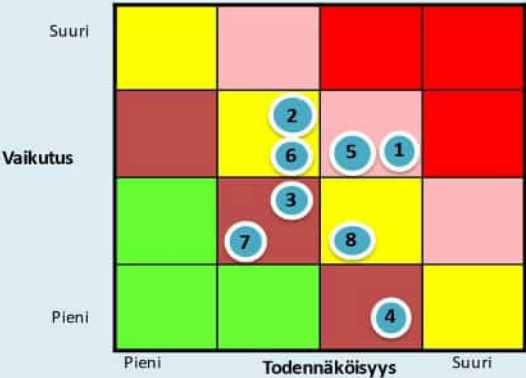
Kuluttajariitalautakunta lisää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa erityisesti kuluttajien ja elinkeinoharjoittajien välisissä sekä asuntokaupan osapuolten välisissä suhteissa sekä ehkäisee virheellisiä menettelyjä kuluttajasopimuksissa ja asumista koskevissa sopimuksissa.

Toimintaympäristön kuvaus:

Kuluttajariitalautakunnan toimintaympäristö on jatkuvan muutoksen tilassa. Lautakunnan asiakaskunta on yhä kansainvälisempää rajojen yli tapahtuvan kaupankäynnin lisääntyessä. Kansantaloudessa tapahtuvat muutokset, hyödykkeiden monipuolistuminen, uusien hyödykkeiden tulo markkinoille sekä kuluttajien erilaisten hankintojen voimakas lisääntyminen erityisesti nettikaupassa kasvattavat jatkuvasti potentiaalisten erimielisyyksien määrää. Riidat ja niihin liittyvät normit ovat jatkuvasti, erityisesti EU-oikeuden myötä monimutkaistuneet ja niiden määrä on kasvanut. Erityisesti asuntokauppariidoissa riitojen intressit ovat kasvaneet vaatimusten ollessa yleensä yli 10 000 euroa.

Kuluttajariitalautakunta osallistuu Oikeushallinnon erityisviranomaiset- viraston perustamisen työryhmään vuonna 2024. Virasto aloittaa toimintansa 1.1.2025.

Riskianalyysi
2024-2028
Kuluttajariitalautakunta

1. Työssä jaksaminen. Jatkuva kiire ja työjonot aiheuttavat sen, että työn laatu kärsii, mikä aiheuttaa ahdistusta työn tekijässä ja tätä kautta voi vaikuttaa myös työn määrälliseen tulokseen. Sairauspoissaolojen määrä ja pituus kasvattavat työjonoja.
2. Pitkät käsittelyajat aiheuttavat lisätyötä, painetta, turhautumista ja epäonnistumisen tunnetta.
3. Työnantajakuva ja henkilöstöpolitiikka (henkilöstön pysyvyys, palkitseminen, arvostus, asiantuntemus ja osaamisen kehittäminen, johtaminen ja esimiestyö). Astinlautana oleminen tuomioistuinvirkoihin.
4. Siirtyminen Twebin (lautakunnan asianhallintajärjestelmä) seuraajaan aikaisintaan 2025. Henkilöstön kouluttaminen ja totuttautuminen uuteen järjestelmään hidastaa toimintaa ainakin väliaikaisesti. Twebin seuraajan käytettävyys?
5. Sidosryhmäyhteistyö ja verkostot. Riippuvuudet. Esim. Valtori ei pysty vastaamaan sopimusvelvoitteisiin riittävällä tasolla. Tietotekniset ongelmat, kuten katkokset, vaikeuttavat perustehtävää vängitsemällä omia resursseja ongelmien selvittämiseen ja niistä selviytymiseen.
6. Toimintaympäristön - ja työnmurros, ylimmän johdon ja esimiesportaan vaihtuminen, sopeutuminen uusiin toimitiloihin. Etätyön haittojen kasvaminen. Lautakunnan suositusten noudattaminen.
7. Sisäisten ohjeiden noudattamiskulttuurin heikkous. Tilannetta parannetaan seurannalla ja lisätään ihmisten ymmärrystä yhteisten pelisääntöjen merkityksestä.
8. Sirpaloituvan kuluttajansuojalainsäädännön hallinta. Uuden, erityisesti EU-lähtöisen, sääntelyn ja ratkaisukäytännön seuraaminen ja sovittaminen kansalliseen kuluttajasopimusoikeuteen on haastavaa.

3 Tulostavoitteet

Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla. Kuluttajariitalautakunta toimii osana oikeusturvajärjestelmää täydentäen tuomioistuinmenettelyä.	
v. 2024-2027	Siirtyvien asioiden määrä vähenee. Asioita ratkaistaan enemmän kuin niitä tulee sisään ja keskimääräiset käsittelyajat laskevat kaikilla päättymistavoilla.
v. 2024-2027	Keskimääräinen käsittelyaika lyhenee nykyisestä 2024: 11,5 kk, 2025: 10 kk, 2026: 8 kk, 2027: 6 kk. Toimia käsittelyajan lyhentämiseksi: - Sovintojen, luopumisten ja muiden sellaisten ratkaisupyyntöjen määrän kasvattaminen, jotka eivät edellytä kirjallista päätöstä, osuus kaikista asioista v. 2024: 50 % ja keskimääräinen käsittelyaika korkeintaan 3 kk, v. 2025: 60 % ja 2,5 kk, v. 2026: 65 % ja 2,5 kk, v. 2027: 70 % ja 2 kk.

	- Saapuneista asioista seulotaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa pois ne asiat, jotka eivät sovellu käsiteltäväksi niiden vaikeaselkoisuuden ja laajuuden vuoksi, näitä päätetään v. 2024: 10 kpl, v. 2025: 20 kpl, v. 2026: 30 kpl, v. 2027: 40 kpl. - Kirjallista päätöstä edellyttävistä asioista ratkaistaan ensisijaisesti ensimmäisenä ne, jotka voidaan päättää yksinkertaisessa menettelyssä tai esittelijänratkaisuna, näitä on v. 2024: 60 %, v. 2025: 65 %, v. 2026: 70 %, v. 2027: 70 %. Näistä esittelijänratkaisut ovat ensisijaisia. - Siirtyvien asioiden määrä vähenee v. 2024: 400 asialla, v. 2025: 800 asialla, v. 2026: 1 000 asialla, v. 2027: 1000 asialla
Kuluttajariitalautakunta lisää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa ja ehkäisee toiminnallaan virheellisiä menettelyjä kuluttajasopimuksissa ja asuntokaupoissa.	
v. 2024-2027	Päätösten noudattamisaste on vuosittain yli 70 % (tiedetyistä)
v. 2024	Kuluttajariitalautakunta antaa vuosittain vähintään 8 tiedotetta tai uutista yhteistyössä valtakunnallisten medioiden kanssa ja toimitetaan säännöllisesti paljon luetuille iltapäivälehdille tietoa ratkaisuksista (toteutunut kyllä/ei). Lautakunta laittaa ratkaisutietokantaan uusia periaatteellisesti merkittäviä tai useita kuluttajia koskevia ratkaisuja (v. 2022: 24 kpl, arvio v. 2023: 30 kpl). Lautakunta saattaa erityisesti tuomioistuinten tietoon ratkaisukäytäntöään Edilex- kantaa hyödyntäen (toteutunut kyllä/ei).
Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään vastuullisesti osana monipuolista palveluntarjontaa	

v. 2024-2027	Sähköisen asioinnin (asiointipalvelu + sähköposti) suhde paperiasiointiin on noin 95 %:a tai enemmän.
v. 2024	Oikeusrekisterikeskus toteuttaa kuluttajariitalautakunnan asiakkaille sähköisen asioinnin asiantuntijapalvelun käytettävyysskyselyn. Kyselystä saadun palautteen perusteella järjestelmää kehitetään entistä käyttäjäystävällisemmäksi (toteutunut kyllä/ei).
Laaja-alaista verkostoyhteistyötä sekä sidosryhmäyhteistyötä vahvistetaan valmistelussa ja päätöksenteossa	
v. 2024-2027	Yhteistyö Kilpailu- ja kuluttajaviraston, kuluttajaoikeusneuvojen ja elinkeinoelämän kanssa. Järjestetään kuluttajaoikeusneuvojen ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa yhteisiä tilaisuuksia kuluttajariitojen ennaltaehkäisemiseksi v. 2024: 5 tilaisuutta, v. 2025: 6 tilaisuutta, v. 2026: 7 tilaisuutta, v. 2027: 8 tilaisuutta. Kuluttajariitalautakunta uudelleenorganisoii yhteistoimintaansa kuluttajaoikeusneuvojen kanssa vuonna 2024 mm. edistää henkilökiertoa (toteutunut kyllä/ei),
Työyhteisö on oikeudenmukainen ja tukee henkilöstön hyvinvointia. Henkilöstö on osaava.	
v. 2024	Vakinaisen henkilöstön määrää lisätään toiminnan pysyvyyden parantamiseksi. Kuluttajariitalautakuntaan perustetaan 4 uutta virkaa vuonna 2023 ja 5 uutta virkaa vuonna 2024.
v. 2024	Henkilöstörakenne ja tehtäväkuvia on kehitetty toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiseksi ja uudet tehtäväkuvat ovat käytössä (toteutunut kyllä/ei).
v. 2024	VMBaro 4.1 Oppimisen ja uudistumisen mahdollisuudet työssä 4,1 (v. 2022: 3,92).
v. 2024	VMBaro 4.2 Osaamisen ylläpidon ja parantamisen tuki (työnantajan taholta) 3,8 (v. 2022: 3,46)
v. 2024	VMBaro 5.3 Työn ja osaamisen arvostaminen työyhteisössä 4,1 (v. 2022 3,92)
v. 2024	VMBaro 6.2 Luottamus palvelussuhteen jatkuvuuteen 4,3 (v. 2022: 3,92)

v. 2024	Palautteen pyytäminen perehdyttämisestä uusilta työntekijöiltä (toteutunut kyllä/ei)
Osallistava ja innostava johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista	
v. 2024	VMBaro Johtajuusindeksi (JO) 3,8 (v. 2022: 3,22)
v. 2024	VMBaro Työtyytyväisyys yhteensä (Y) 4 (v. 2022: 3,73)
Kuluttajariitalautakunta on kiinnostava työpaikka työnhakijoille	
v. 2024	VMBaro 8 Työnantajakuva ja arvot 4,2 (v. 2022: 4,08)
v. 2024	VMBaro 8.1. Suosittelisin työpaikkaa ystävälleni 4 (v. 2022: 3,62)
v. 2024	VMBaro 8.4 Työpaikan arvojen toteutuminen arjessa 4,1 (v. 2022: 3,85)
v. 2025	Lähtövaihtuvuus- %.Työntekijän lähtökysely otetaan käyttöön vuonna 2024.
Toiminnan ja talouden suunnittelun strategisuus vahvistuu sekä riskienhallintaa kehitetään	
v. 2024	Sisäisen valvonnan ohjeita noudatetaan yhdenmukaisesti. Vastuuyksiköiden kokouksissa otetaan esiin poikkeavuudet ja ohjeistuksia kootaan ja päivitetään yhteisiin ohjekansioihin. (toteutunut kyllä/ei)
v. 2024	Noudatetaan kirjanpitoyksikön tilinpäätösaikataulua ja ohjeita palkkioiden maksatuksessa (toteutunut kyllä/ei).
v. 2024	Kieku-järjestelmään kirjataan työpanoksen kohdentaminen. Työpanoksen kohdennusprosentti ennuste v. 2023: 90 %, v. 2024: 100 %

Hallinnonalan yhteisiä tavoitteita

Kuluttajariitalautakunnan toimia hiilijalanjäljen pienentämiseksi	
v. 2024	Toimitilatehokkuus (toimitilaneliöt/htv): 9
v. 2024	Toimitilakustannukset/htv: 5 256 euroa
v. 2024	Osallistutaan kestäväen kehityksen vastuullisuusraportointiin osana ministeriön kirjanpitoyksikköä (toteutunut kyllä/ei).
v. 2024	Lautakunnalla on oma ilmasto-ohje, jota noudatetaan päivittäisessä toiminnassa (toteutunut kyllä/ei).
Kuluttajariitalautakunnan toimia yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi	

v. 2024	Yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu ja on ajantasainen (toteutunut kyllä/ei).
Kuluttajariitalautakunnan varautuminen	
v. 2024	Valmius- ja jatkuvuussuunnitelma on laadittu ja on ajantasainen (toteutunut kyllä/ei)

Kuluttajariitalautakunnan tehokkuus ja tuotokset

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
Saapuneet asiat	6 406	6 710	6 800	6 900	7 000	7 000
Käsiteltyt asiat	5 726	6 100	7 200	7 700	8 000	8 000
Vireillä (siirtyvät) olevat asiat	7 269	7 879	7 479	6 679	5 679	4 679
Ratkaistu jaostossa + täysistunnossa	1 471	1 500	1 350	1 000	800	650
Yksinkertainen menettely	1 725	1 740	1 650	1 400	1 400	1 150
Esittelijänratkaisut	334	550	800	800	800	800
Sovinnot (ml. luopumiset)	1 496	1 720	2 600	3 450	3 800	4 100
Siirretty kuluttajaneuvontaan	54	30	40	50	50	50
Muut	646	560	760	1000	1 150	1 250
Tuottavuus	193	185	185	188	195	195
Taloudellisuus	412	417	447	415	400	401
Käsittelyaika yhteensä (ka)	12,8	13,8	11,4	10	8	6

Vuosien 2023-2027 tuottavuus- ja taloudellisuuslukuihin sisältyy sivutoiminen esittelijä.

Vuoden 2022 resurssien vähentämisen vaikutus henkilöstöön on näkynyt vielä vuonna 2023. Irtisanoutumisia ja virkavapauspyyntöjä on ollut poikkeuksellisen paljon. Uusien henkilöiden perehdyttäminen on vienyt aikaa. Tuottavuuteen on vaikuttanut negatiivisesti inflaatio vuoden 2023 aikana sekä palkkojentarkistukset ja maksettu kertaerä.

4 Voimavarojen hallinta

Kuluttajariitalautakunnan henkilötyövuodet

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
Henkilötyövuodet, yhteensä	31	33	39	41	41	41
Johto	2	2	2	2	2	2
Hallinto	3	3	3	3	3	3
Ylitarkastajat	4	4	3	3	3	3
Esittelijät	12	12	16	17	17	17
Tarkastajat	9	11	13	14	14	14
Harjoittelijat	0,8	0,5	1	1	1	1
Sivutoimiset esittelijät	1	1	1	1	1	1

Kuluttajariitalautakunnan toiminnan rahoitus

TOIMINNAN RAHOITUS Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot, momentti 25.01.03 (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	8	0	27	192	197	198
TA ja LTAt / kehys	2 311	2 596	3 380	3 200	3 200	3 200
Käytettävissä oleva rahoitus	2 319	2 596	3 407	3 392	3 397	3 398
Menot	2 373	2 570	3 215	3 195	3 200	3 205
Tulot	14	1	0	0	0	0
Nettomenot	2 359	2 569	3 215	3 195	3 200	3 200
Siirtyy seuraavalle vuodelle	0	27	192	197	198	193

Kuluttajariitalautakunnan menojen ja tulojen erittely

TULOJEN JA MENOJEN ERITTELY (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Henkilöstökulut	2 049	2 226	2 765	2 851	2 851	2 851
Toimitilavuokrakulut	196	230	205	210	215	220
Palvelujen ostokulut	101	99	111	114	114	114
Muut kulut	27	15	134	20	20	20
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Bruttomenot	2 373	2 570	3 215	3 195	3 200	3 205
Maksullisen toiminnan tuotot	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	14	1	0	0	0	0
Bruttotulot	2 359	2 569	3 215	3 195	3 200	3 205

5 Seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimuksessa sovitaan varsinaisesti vuotta 2024 koskevista tavoitteista ja alustavasti vuosien 2025-2027 tavoitteista. Kuluttajariitalautakunta seuraa ja edistää tulossopimuksen toteutumista.

Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle kuluttajariitalautakunnan puolivuotiskatsauksessa ja kirjanpitoyksikön tilinpäätöksessä. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta raportoidaan oikeusministeriön ohjeen mukaisesti.

Oikeusministeriössä 1.11.2023

Oikeusministeriö

Kuluttajariitalautakunta

Pekka Timonen
Kansliapäällikkö

Pauli Ståhlberg
Puheenjohtaja

Tuire Honko
Neuvotteleva virkamies

Juho Kankkunen
Varapuheenjohtaja

6 Liitteet

Liite 1. Kuluttajariitalautakunnan toiminnalliset tunnusluvut

**Oikeusministeriön ja lapsiasiavaltuutetun toimiston välinen tulossopimus
vuosille 2024–2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	4
4	Voimavarojen hallinta	6
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	8
6	Liitteet	9
	Liite 1.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Liite 2.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Liite 3.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Strategiset linjaukset

Lapsiasiavaltuutetun visio vuosille 2024–2027 perustuu lapsiasiavaltuutetun toimistossa 1.10.2019 hyväksyttyyn viisivuotisstrategiaan ”Lapsen oikeuksien asialla”. Strategiassa määriteltiin viraston visio, arvot ja hyveet sekä keskeiset toiminnan muodot.

Lapsiasiavaltuutetun visio on, että tulevaisuudessa lapsen oikeudet tunnetaan, niitä arvostetaan ja kunnioitetaan nykyistäkin paremmin. Lapsiasiavaltuutetun työ on laadukasta, rakentavaa ja vaikuttavaa. Lapsiasiavaltuutetun toimisto on henkisesti, fyysisesti, eettisesti ja sosiaalisesti hyvä työyhteisö, jonka talous on ekologisesti, taloudellisesti ja eettisesti kestävä.

Lapsiasiavaltuutetun toimiston työ pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen (SopS 59 ja 60/1991) sekä lakiin lapsiasiavaltuutetusta (1221/2004) ja valtioneuvoston asetukseen lapsiasiavaltuutetusta (274/2005). Lapsiasiavaltuutetusta annetun lain 1 §:n mukaan lapsiasiavaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton, jota korostettiin jo hallituksen esityksessä laiksi lapsiasiavaltuutetusta (HE 163/2004). Niin ikään kansainvälisissä standardeissa ja suosituksissa korostetaan valtuutetun tyypisten viranomaisten laajaa itsenäistä päätäntävaltaa. Oikeusministeriön hallinnonalalla toimivat valtuutetut pitävät perusteltuna kehittää toimintansa tuloksellisuutta yhdessä oikeusministeriön kanssa kuvaamalla vuosittain toimintansa tavoitteet ja sopimalla resursseista oikeusministeriön kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun tarkoituksena on varmistaa, että lasten asema ja oikeudet otetaan huomioon lainsäädännössä ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa (laki lapsiasiavaltuutetusta 1 §). Lapsiasiavaltuutetun tulee yhteistyössä muiden viranomaisten sekä toimialansa järjestöjen ja vastaavien muiden toimijoiden kanssa edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista (laki lapsiasiavaltuutetusta 2 §).

Lapsiasiavaltuutetun tulee pitää yhteyksiä lapsiin ja nuoriin ja välittää heiltä saamaansa tietoa päätöksentekoon sekä välittää lapsia koskevaa tietoa lapsille, lasten parissa työskenteleville, viranomaisille sekä muulle väestölle. Käynnissä olevalla strategiakaudella vahvistetaan lasten ja nuorten mielipiteiden selvittämistä ja niistä viestimistä toimiston työssä. Näin tavoitellaan tilannetta, jossa lasten ja nuorten tapaamiset ja heitä koskeva tiedonkeruu on suunnitelmallista ja sitä hyödynnetään toimiston tehtävässä. Lapsilta ja nuorilta saatua kokemustietoa painotetaan osana toimiston lausuntoja, julkaisuja, aloitteita, kannanottoja ja yhteiskunnallista keskustelua.

Strategian yhteydessä on hahmotettu tulevien vuosien painopistealueet, joiden puitteissa on suunniteltu pitkän aikavälin toimintaa. Vuoden 2020 painopistealueena oli maapallon tulevaisuus, ilmastonmuutos ja lasten oikeudet. Vuoden 2021 painopistealueena oli yhdenvertaisuus ja lapsen oikeudet, vuoden 2022 painopistealue oli turvallisuus ja vuoden 2023 painopistealueena on terveys ja hyvinvointi. Vuoden 2024 painopiste on koulutus. Vuonna 2024 laaditaan viisivuotisstrategia kaudelle 2024–2029. Pitkälle tulevaisuuteen tähtäävä painopistealueiden kartoittaminen tehostaa yhteistyötä eri tahojen kanssa. Esimerkiksi vuoden 2024 työn sisältöjen suunnittelua on tehty jo vuonna 2023 ja vuoden 2025 työn sisältöjen suunnittelu aloitetaan vuonna 2024.

Strategian ja painopistealueiden hahmottamisen apuna on käytetty Sitran tulevaisuusbarometrin ja megatrendityön tuloksia, kansallisen lapsistrategian komiteamietintöä ja sen perustana toimivaa toimivaa Lapsen aika -raporttia, valtioneuvoston julkaisemaa ministeriöiden kansliapäälliköiden Mahdollisuudet Suomelle -raporttia, oikeusministeriön hallinnonalan toimintaympäristöanalyysia sekä lapsiasiavaltuutetun toimistossa vuosien varrella tehtyjä havaintoja. Kauden 2024–2027 painopistealueisiin vaikuttavat ministeriöiden tulevaisuusselonteot, kansliapäälliköiden tuore Mahdollisuudet Suomelle -raportti, pääministeri Petteri Orpon kesäkuussa 2023 julkaistu hallitusohjelma ja lapsiasiavaltuutetun sidosryhmäkyselyn 2023 tulokset.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomi on ratifioinut YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen vuonna 1991. Sopimuksen noudattaminen edellyttää, että sen mukaiset oikeudet tunnetaan – myös lasten ja nuorten keskuudessa. Lapsen ihmisoikeuksia tulee arvostaa ja kunnioittaa kaikkialla yhteiskunnassa – kodeissa, kasvatusinstituutioissa, vapaa-ajalla, palveluissa, yritysmaailmassa ja elinympäristöissä. Tavoitteena on, että lapsen asema itsenäisenä oikeussubjektina vahvistuu. Jotta tämä tavoite voi toteutua, on lapsivaikutusten arvioinnin vakiinnuttava osaksi säädösvalmistelua ja yhteiskunnallista päätöksentekoa. Olennainen osa tätä arviointityötä on, että lasten kokemuksia ja mielipiteitä arvostetaan ja hyödynnetään yhteiskunnan päätöksenteon kaikilla tasoilla. Kun lapsen oikeudet toteutuvat, lasten elinolot ja hyvinvointi voivat kehittyä parempaan suuntaan.

3 Tulostavoitteet

Lapsiasiavaltuutetun tulostavoitteena on, että lapsen oikeudet otetaan vakavasti ja työtä tavoitteen ponnistelemisen eteen arvostetaan. Lapsiasiavaltuutettu haluaa olla arvostettu ja rakentava yhteistyökumppani, jonka toiminta perustuu strategiaan ja vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Tavoitteen saavuttamiseksi lapsiasiavaltuutettu osallistuu strategisesti merkittäviin komiteoihin, ohjausryhmiin ja työryhmiin. Lisäksi valtuutettu osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun asia ja tutkimustieto edellä sekä kouluttaa ja viestii lapsen oikeuksista välittäen tietoa lasten kokemuksista ja mielipiteistä. Näitä näkemyksiä valtuutettu hyödyntää myös lausunnoissaan ja kannanotoissaan, jotka ovat laadukkaita. Valtuutetun toiminta perustuu strategiaan ja vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan.

Lapsen oikeudet tunnetaan – myös lasten ja nuorten keskuudessa

Koulutetaan ja viestitään lapsen oikeuksista	
2024	• Edistetään eOppivassa julkaistun moniammatillisen LOS-koulutuksen tunnettuutta • Edistetään kansallisen LOS-viestintästrategian toimeenpanoa • Viestitään Nuoret neuvonantajat -tapaamisten sisällöistä ja hyödynnetään niitä kaikessa viraston työssä • Viestitään YK:n lapsen oikeuksien komitean päätelmistä ja hyödynnetään niitä kaikessa viraston työssä • Jatketaan YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommenttien käännöstyötä ja yleistajuista + lapsiystävällistä viestintää • Viestitään koulutukseen liittyvistä lapsen oikeuksista
2025	• Viestitään tuoreen Lapsibarometrin tuloksista ja hyödynnetään niitä kaikessa viraston työssä • Kehitetään lapsen oikeuksien viestintää eri sidosryhmille • Viestitään lapsen oikeuksista vuoden strategisen painopisteen mukaisesti
2026	• Viestitään eduskuntakertomuksen tavoitteista • Viestitään lapsen oikeuksista vuoden strategisen painopisteen mukaisesti • Päivitetään kansallinen lapsen oikeuksien viestintästrategia
2027	• Kehitetään lapsen oikeuksien viestintää eri sidosryhmille • Viestitään lapsen oikeuksista vuoden strategisen painopisteen mukaisesti • Osallistutaan eOppiva-LOS-koulutuskokonaisuuden uudistukseen

Lapsen ihmisoikeuksia arvostetaan ja kunnioitetaan kaikkialla

Osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimintaan asia ja tutkimustieto edellä	
2024	• Tehdään yhteistyötä relevanttien tahojen kanssa • Seurataan ja arvioidaan YK:n lapsen oikeuksien komitean päätelmien toimeenpanoa valtionhallinnossa • Seurataan ja arvioidaan kansallisen lapsistrategian toimeenpanoa • Toimitaan Euroopan lapsiasiavaltuutettujen verkoston ENOC:n puheenjohtajana • Lapsiasiavaltuutetun viisivuotisstrategia uudistetaan
2025	• Aluevaalien ja kuntavaalien vaikuttamistyö
2026	• Eduskuntakertomus julkaistaan
2027	• Eduskuntavaalien vaikuttamistyö

Lapsen asema itsenäisenä oikeussubjektina on vahvistunut

Lapsivaikutusten arviointi on vakiintunut osaksi säädösvalmistelua ja yhteiskunnallista päätöksentekoa

Valtuutetun lausunnot ja kannanotot ovat laadukkaita	
2024	• Seurataan ja arvioidaan hallitusohjelman toimeenpanoa ja valtionhallinnon, hyvinvointialueiden ja kuntien päätöksentekoa lapsioikeusnäkökulmasta. • Edistetään lapsivaikutusten arvioinnin ja lapsibudjetoinnin juurtumista valtionhallinnon, hyvinvointialueiden ja kuntien rakenteisiin. • Lapsiasiavaltuutetun aloitteet, kannanotot, raportit, selvitykset ja lausunnot tukevat lainsäädäntötyötä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa • Seurataan ja hyödynnetään tutkimustietoa lausunnoissa ja kannanotoissa. • Lausunnoissa ja kannanotoissa hyödynnetään lapsilta ja nuorilta Nuoret neuvonantajat -toiminnan ja muiden tapaamisten, Lapsibarometrin sekä tutkimusten pohjalta saatua kokemustietoa. • Lausunnoissa ja kannanotoissa panostetaan hyvään viestintään.
2025-2027	Edistetään edellä mainittua jatkuvaa toimintaa lapsiasiavaltuutetun työssä.

Lasten kokemuksia ja mielipiteitä arvostetaan ja hyödynnetään yhteiskunnan päätöksenteon kaikilla tasoilla

Välitetään tietoa lasten kokemuksista ja mielipiteistä	
2024	• Lapsibarometriä koulutuksesta valmistellaan. • Nuoret neuvonantajat -tiimien toimintaa arvioidaan sekä jatkoa kehitetään. • Lasten ja nuorten näkemysten hyödyntämistä lapsiasiavaltuutetun lausunnoissa kannanotoissa, esityksissä ja aloitteissa jatketaan ja vahvistetaan. • Lasten ja nuorten näkemykset yleistyvät lapsivaikutusten arvioinneissa osin valtuutetun vaikuttamistyön myötä. • Lapsibarometrin tulosten jalkauttaminen edistää pienten lasten kokemustiedon hyödyntämistä • Rakenteet lasten ja nuorten näkemysten kokoamiseksi lapsiasiavaltuutetun työssä ovat vakiintuneet

	• Nuoret neuvonantajat -tapaamisia koulutusteemasta • Toteutetaan Nuoret neuvonantajat -tiimi lastensuojelun sijaishuollon piirissä olevien lasten kanssa osana Euroopan lapsiasiavaltuutettujen verkoston ENYA-toimintaa.
2025	Nuoret neuvonantajat -toiminta Lapsibarometrin 2025 julkaisu
2026	Nuoret neuvonantajat -toiminta Artikkelikokoelma tai muu selvitys
2027	Nuoret neuvonantajat -toiminta Lapsibarometrin 2027 julkaisu

Lasten elinolot ja hyvinvointi ovat kehittyneet parempaan suuntaan

Edellyttää kaikkien edellisten tavoitteiden täyttymistä, seuranta edellyttää tietoa	
2024	• Kehittämistyö lasten hyvinvoinnin kansallisten indikaattoreiden parissa yhteistyössä Itlan, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, kansallisen lapsistrategian ja Tilastokeskuksen kanssa jatkuu. • Kouluterveyskyselyn uusia tuloksia hyödynnetään. • Lapsiasianeuvottelukunnan lapsitutkimuksen työryhmä jatkaa työtään. • Lasten elinoloja ja hyvinvointia arvioidaan osana vuosikertomusta 2023, joka luovutetaan valtioneuvostolle, painopisteenä terveys.
2025	Vaikuttamistyötä kohortin 2007 valmistelemiseksi edistetään. Lapsitiedon paneelia edistetään. Lasten elinoloja ja hyvinvointia arvioidaan osana vuosikertomusta 2024, joka luovutetaan valtioneuvostolle, painopisteenä koulutus.
2026	Arvioidaan kansallisen lapsistrategian toteutumista osana eduskuntakertomusta. Lasten elinoloja ja hyvinvointia arvioidaan osana vuosikertomusta 2025, joka luovutetaan valtioneuvostolle, vuoden strateginen painopiste huomioiden.
2027	Lasten elinoloja ja hyvinvointia arvioidaan osana vuosikertomusta 2025, joka luovutetaan valtioneuvostolle, vuoden strateginen painopiste huomioiden.

4 Voimavarojen hallinta

Lapsiasiavaltuutetun toimistossa työskentelee lapsiasiavaltuutetun lisäksi erikoistutkija, hallinnollinen avustaja, kaksi juristia, viestintäasiantuntija ja ylitarkastaja eli yhteensä seitsemän henkilötyövuotta. Toimisto pyrkii tarjoamaan vuosittain harjoittelupaikan 1–2 korkeakouluharjoittelijalle.

Lapsiasiavaltuutetun toimistossa on voimassa työsuojeluohjelma ja toimistoon on nimetty työsuojeluvaltuutettu. Lisäksi toimistossa on laadittu toimintaohjeet häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen varalle.

Viisivuotisstrategiassa tavoitteena on, että lapsiasiavaltuutetun toimiston henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky, osaamisen kehittäminen on jatkuvaa, työnjako on selkeä ja tarkoituksenmukainen, työyhteisö on turvallinen ja tukeva ja osallisuus on vahvaa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi jatketaan työnohjausta, vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja keskinäistä luottamusta sekä luodaan yhdessä virkistytymisen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen tapoja. Jokaisen työntekijän annetaan vaikuttaa työnsä sisältöihin ja yhteisiin asioihin. Toimistossa edistetään joustavasti työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Työntekijöiden osaamista vahvistetaan jakamalla tietotaitoa sisäisesti ja ulkoisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Lisäksi tuetaan jatkuvaa oppimista ja kannustetaan lisäkoulutukseen erilliskorvauksen avulla. Henkilöstön hyvinvointia ja johdon onnistumista seurataan CAF- ja VMBaro-kyselyn avulla, ja lisäksi kannustetaan jatkuvaan vuoropuheluun esimiehen kanssa. Toimistossa hyödynnetään

työterveyshuollon palveluja. Lapsiasiavaltuutetun toimisto sijaitsee Jyväskylässä osoitteessa Vapaudenkatu 58 A ja Helsingissä osoitteessa Ratapihantie 9.

Lapsiasiavaltuutetun toimisto on kestävä työpaikka

<i>Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky</i>
<i>Osaamisen kehittäminen on jatkuvaa</i>
<i>Työnjako on selkeä ja tarkoituksenmukainen</i>
<i>Työyhteisö on turvallinen ja tukeva</i>
<i>Osallisuus on vahvaa</i>
<i>Johtaminen on innostavaa ja tukee työntekijöitä</i>

Lapsiasiavaltuutetun toimiston määrärahojen käyttö

Määräraha- ja menokehitys 2022-2027	Toteuma 2022	Ennuste 2023	Arvio 2024	Arvio 2025	Arvio 2026	Arvio 2027
Määräraha	745 000	765 000	815 000	765 000	765 000	765 000
Edelliseltä vuodelta säästynyt	38 000	67 000	75 000			
Käytettävissä oleva määräraha yhteensä	783 000	832 000	890 000	765 000	765 000	765 000
Määrärahan käyttö	716 245	757 000				
Siirtyy seuraavalle vuodelle	66 755	75 000				

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimus koskee vuosia 2024–2027. Tulossopimusasiakirja päivitetään vuosittain tulosneuvottelussa tai jos valtuutettu vaihtuu sopimuskauden aikana.

Tulostavoitteiden toteutumista arvioidaan alustavasti puolivuosisikatsauksessa ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Oikeusministeriö ohjeistaa raportointiaikatauluista erikseen.

Paikka ja päiväys

Pekka Timonen

Elina Pekkarinen

6 Liitteet

Toimintasuunnitelma 2024.

**Oikeusministeriön ja Onnettomuustutkintakeskuksen välinen
tulossopimus vuosille 2024–2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	5
3	Tulostavoitteet.....	6
4	Voimavarojen hallinta	8
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	10

1 Strategiset linjaukset

Vaikuttava turvallisuustutkinta

Onnettomuustutkintakeskus on kansainvälisten vaatimusten mukaisesti itsenäinen ja riippumaton tutkintaviranomainen, joka hoitaa turvallisuustutkintaa vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti.

Turvallisuustutkinnalla edistetään yhteiskunnan turvallisuutta laajasti ja tuetaan viranomaisia ja turvallisuuskriittisiä yrityksiä niiden toiminnan kehittämisessä. Luotettava, avoin sekä aidosti riippumaton ja puolueeton onnettomuuksien tutkinta on perusoikeuksien toteutumisen kannalta tärkeä osa oikeusvaltiota.

Onnettomuustutkintakeskus kehittää ja ylläpitää tehokasta ja nopeaa onnettomuustutkintaprosessia sekä pitää yllä valmiutta kaikissa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Keskus käyttää resurssejaan vaikuttavasti ja samalla kustannustehokkaasti.

Onnettomuustutkintakeskuksen tulevaisuudenkuvana on *Onnettomuuksista oppiva, turvallinen Suomi*.

Tulevaisuudenkuva vaatii turvallisuuskulttuurin ja turvallisuusajattelun eteenpäin viemistä yhdessä muiden viranomaisten kanssa, kuten myös turvallisuustutkinnan kattavampaa ja vaikuttavampaa suositusviestintää, jotta voidaan tehokkaammin ennaltaehkäistä ja välttää onnettomuuksia. Toiminnassa pyritään yhä enemmän ennakoivaan työhön turvallisuuden edistämiseksi.

Suositusviestintä ja yhteistyö

Oikea-aikaisella ja luotettavalla viestinnällä tuetaan turvallisuustutkintaa, mutta samalla

Onnettomuustutkintakeskus on myös yhteiskunnallinen vakauttaja. Tietämyksen lisääminen luotettavilla tosiasioilla edistää yhteistä ymmärrystä, vähentää väärän tiedon leviämistä ja siten vahvistaa yhteiskunnan vakautta. Viestinnässä noudatetaan *Valtionhallinnon viestintäsuositus 2023* -periaatteita.

Onnettomuustutkintakeskus pitää yllä vahvat suhteet sidosryhmiin. Keskus toimii avoimesti ja edistää tehokasta tiedon jakamista niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Keskus pitää yllä tilannekuvaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja ennakoii riskejä.

Kyberturvallisuus

Toimintaympäristössä ja erityisesti geopoliittisessa tilanteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Muuttuvassa ja keskinäisriippuvaisessa toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset heijastuvat myös Suomen yhteiskuntaan. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, Suomen liittyminen Pohjois-Atlantin puolustusliittoon Natoon, ja nyt viimeiseksi Gazan-kriisi Lähi-idässä toimivat selkeinä esimerkkeinä. Näiden heijastusvaikutuksia nähdään esimerkiksi kiihtyvänä hybridivaikuttamisena sekä kyberhyökkäyksinä.

Orpon hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu: ”Selvitetään mahdollisuus lisätä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinta. Hallitus valmistelee tarvittaessa säädösmuutokset turvallisuustutkintalakiin ja tekee siihen muut tarvittavat tarkistukset.” Erityisesti laajoihin vahinkoihin johtaneet ’kyberonnettomuudet’ tai järjestelmien häiriöt edellyttävät pelkkää tietoturvaloukkausta laajempaa tutkintaa, jollaiseen on onnettomuuksien ja poikkeuksellisten tapahtumien tutkinnassa totuttu. Vakavista tilanteista tarvitaan laaja-alaista tietoa mm. siksi, että jokainen toimija voi osaltaan parantaa varautumistaan ja että vastaavanlaisia tapauksia voidaan jatkossa estää.

Arvot ohjaavat

Onnettomuustutkintakeskus sai vuoden 2023 lopussa valmiiksi arvotyön ja sen tuloksena tulevaisuudenkuvan (vision), toiminta-ajatuksen (missio) ja arvot.

Onnettomuustutkintakeskuksen tulevaisuudenkuva (visio) on *Onnettomuuksista oppiva, turvallinen Suomi*.

Toiminta-ajatus (missio) on *Luotettavalla tutkinnalla kohti turvallisempaa huomista*. Viraston arvot ovat

- Kehittyvä ja uudistuva
 - Inhimillinen
 - Luotettava
 - Oivaltava

- Avoin

Arvot ovat OTKESin periaatteita ja toiminnan sääntöjä. Ne ohjaavat viraston tapaa toimia ja ovat myös tärkeä johtamisen työkalu. Arvot otetaan osaksi jokapäiväistä toimintaa, niiden tulee näkyä arjessa. Toiminta-ajatus on viraston olemassaolon syy ja sen toiminnan tarkoitus. Tulevaisuudenkuvalla haetaan näkymää pitkän tähtäimen tavoitetilasta. Arvotyö huomioidaan myös laajalti toiminnan kehittämisessä.

Henkilöstön suunnittelu

Onnettomuustutkintakeskuksen tavoitteena on olla uskottava ja luotettava asiantuntijavirasto, mikä edellyttää toiminnan jatkuvaa kehittämistä. Useissa maissa on havaittu, että turvallisuustutkinnasta on saatavissa hyötyä myös terveydenhuollon alalla. Englantiin on perustettu vuonna 2017 nimenomaan terveydenhuollon onnettomuuksia tutkiva turvallisuustutkintavirasto. Terveydenhuollon tapahtumien tutkintaa kehitetään myös ainakin Norjassa, Ruotsissa, Hollannissa, Yhdysvalloissa ja Australiassa. Myös Suomessa on otettu askeleita samaan suuntaan. Onnettomuustutkintakeskukseen on vuonna 2021 perustettu uusi johtavan tutkijan virka, jonka erityisalueena on sosiaali- ja terveydenhuollon turvallisuustutkinta. Sote-onnettomuuksien tutkintaan on vuodeksi 2024 saatu rahoitus määräaikaan erikoistutkijan virkasuhteeseen. Tutkinnan tehokkuus ja vaikuttavuus vaativat kuitenkin, että tulevaisuudessa erikoistutkijan tehtävä saataisiin vakinaistettua.

Onnettomuustutkintakeskuksen riskiarvioinnissa on lakisääteistä toimintaa ja tulostavoitteiden saavuttamista uhkaavaksi riskiksi tunnistettu erityisesti heikkenevä määrärahatilanne ja ulkopuolisten asiantuntijoiden saatavuus poikkeuksellisessa tilanteessa. Työntekijöiden ja asiantuntijoiden työtyytyväisyyteen ja -hyvinvointiin kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Asiantuntijoiden elinkaaren hallintaa kehitetään edelleen.

Turvallisuustutkintalain mukaan Onnettomuustutkintakeskus kouluttaa tutkijoiksi soveltuvia henkilöitä. Viraston koulutusjärjestelmää kehitetään yhä kustannustehokkaammaksi sekä hyödynnetään erilaisia oppimisen muotoja. Asevelvollisuutta koskevat henkilöstövaraukset (VAP) otetaan vakituisten henkilöstön osalta käyttöön 'vapaaehtoismallilla'. Määrärahatilanteesta johtuen henkilöstön osaamisen ylläpito ja kansainvälinen yhteistyö on tulevana vuosina vaarassa vaikeutua merkittävästi.

Viestinnän rooli korostuu yhteiskunnassa. Median julkaisurytmi on nopeutunut. Mediankäyttö on mullistunut ja tapa tulkita informaatiota pirstaloitunut. Myös viestinnän kohderyhmät ovat moninaistuneet. Kiihtyvä polarisaatio on ruokkinut informaatiokanavien ja -ympäristöjen eriytymistä. Viranomaistiedotteiden lisäksi tarvitaan monikanavaista viestintää. Viestinnän visuaalisuuden merkitys on kasvanut ja myös se muokkaa viranomaisen viestintää. Onnettomuustutkintakeskuksen mahdollisuudet kehittää ja uudistaa viestintäänsä ovat rajalliset ja tulevaisuudessa viestintään tarvitaan lisää resursseja.

Digitalisaatio

Onnettomuustutkintakeskus tulee hyödyntämään Oikeusrekisterikeskuksen tiedonhallinnan asiantuntijapalvelua laatiakseen asianmukaisen tiedonhallintamallin, jossa arvioidaan myös tutkinta-aineistojen pysyvään arkistointiin liittyvät näkökohdat. Onnettomuustutkintakeskuksen toimintajärjestelmää kehitetään jatkuvasti ja käytännön työssä toimitaan sen mukaisesti. Havaitut poikkeamat ja mahdollisesti epätarkoituksenmukaiset ohjeet nostetaan esille ja korjataan viipymättä.

Onnettomuustutkintakeskus ottaa käyttöön uusia tietoteknisiä ratkaisuja harkiten ja resurssien puitteissa. Uusilla teknologioilla, kuten esimerkiksi tekoäly, on ominaisuuksia, jotka edesauttavat työn tekemistä. Eri teknologioiden käyttöönotossa on huomioitava turvallisuustutkinnan peruskivet – luottamus ja luotettavuus.

Henkilöstön hyvinvointi

Onnettomuustutkintakeskus mahdollistaa joustavat työajat, etätyömahdollisuudet ja muut järjestelyt, jotka tukevat työn ja yksityiselämän tasapainoa. Keskus edistää positiivista työpaikan kulttuuria, joka tukee yhteistyötä, avoimuutta, päätösten ja toiminnan läpinäkyvyyttä sekä vastuullisuutta. Työntekijöiden mahdollisuus kehittyä ja kouluttautua on suunnitelmallista. Yhdessä määritetyt arvot, toiminta-ajatus ja tulevaisuudenkuva edustavat niitä asioita, joihin työntekijät ja siten organisaatio, uskovat. Ne määrittävät organisaation toimintaa, käyttäytymistä, valintoja ja arviointeja erilaisissa päätöksenteon ja toiminnan tilanteissa. Yhteiskunnan kannalta arvojen tehtävä on pitää yhteisö koossa pyrkimällä eliminoimaan järjestelmään kohdistuvat heilahdukset.

Ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö niin vakinaiset viranhaltijat kuin ulkopuoliset asiantuntijat, on Onnettomuustutkintakeskuksen tärkein voimavara ja asiantuntijuus merkittävin 'omaisuus'.

Toiminnan resurssit

Onnettomuustutkintakeskuksen määrärahatilanne on tiukka ja sellaisena se todennäköisesti jatkuu lähitulevaisuudessa. Onnettomuustutkintakeskus arvioi jatkuvasti mahdollisia säästökohteita, joita ovat mm. matkustaminen, toimitilat ja toimistopalvelut. Lisäsäästöjen löytäminen on hyvin hankalaa siten, että säästöillä ei vaikutettaisi merkittävästi kansainvälisen yhteistyön edellytyksiin tai henkilöstön työhyvinvointiin.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Turvallisuustutkinnan ja suositusviestinnän yhteiskunnallinen vaikuttavuus ulottuu laajalle eri yhteiskunnan toimijoihin ja toimintoihin. Onnettomuustutkintakeskuksen perustehtävä liittyy suoraan turvallisuuden parantamiseen, onnettomuuksien ehkäisyyn ja yhteiskunnan oppimiseen tapahtuneista virheistä. Turvallisuustutkinnan yhteydessä tutkitaan ja arvioidaan myös viranomaisten toiminta. Seuraavilla osa-alueilla Onnettomuustutkintakeskus vaikuttaa horisontaalisesti yhteiskunnan eri toimintoihin.

Onnettomuuksien ehkäisy: turvallisuustutkintojen avulla tunnistetaan onnettomuuksien syitä ja tekijöitä. Suositukset ja toimenpide-ehdotukset auttavat ehkäisemään vastaavia tapahtumia tulevaisuudessa ja parantamaan turvallisuuskäytäntöjä laajalti. Tutkinat tehdään kustannustehokkaasti.

Suositusviestintä: suositusten systemaattisella seurannalla ja viestinnällä tehostetaan turvallisuustutkinnan vaikuttavuutta ja edistetään turvallisuutta laajasti.

Oppiminen onnettomuuksista: turvallisuustutkinta tarjoaa arvokasta oppimiskokemusta ja tietoa, jota voidaan hyödyntää vastaavissa tilanteissa tulevaisuudessa. Yhteiskunta kehittyy ja vahvistuu onnettomuuksista saadun tiedon avulla.

Viranomaisten toiminta: tutkinnan yhteydessä arvioidaan viranomaisten toiminta ja annetaan tarvittaessa suosituksia toiminnan kehittämiseksi ja resilienssin lisäämiseksi.

Turvallisuuskulttuurin vahvistaminen: tutkinnan julkiset tulokset edistävät avoimuutta ja lisäävät yleistä tietoisuutta turvallisuuskysymyksistä. Tämä vaikuttaa positiivisesti turvallisuusajatteluun ja turvallisuuskulttuuriin sekä yhteiskunnassa yleisesti että toimialojen sisällä.

Lainsäädännön kehittäminen: turvallisuustutkinnan havainnot voivat tarjota perustan lainsäädännön tai säännösten kehittämiseksi. Uudet säädökset voivat parantaa turvallisuutta ja vähentää riskitekijöitä.

Sidosryhmäyhteistyö: yhteiskunnallinen vaikuttavuus on pitkän ajanjakson tavoitteellisella toiminnalla aikaansaatu, positiivista muutosta turvallisuuskulttuuriin. Merkittäviä muutoksia yhteiskunnassa saadaan aikaan eri tahojen kanssa tehtävällä yhteistyöllä ja yhteisillä hankkeilla.

Luottamuksen ylläpitäminen: julkisen turvallisuustutkinnan avoimuus ja rehellisyys edistävät luottamusta kansalaisten keskuudessa. Luottamus on tärkeä tekijä pidettäessä yllä yhteiskunnan vakautta.

Kriisiviestintä: turvallisuustutkintaan liittyvä viestintä voi olla tärkeässä roolissa kriisitilanteissa. Selkeä ja oikea-aikainen tiedotus voi auttaa ylläpitämään yhteiskunnan vakautta ja vähentämään virheellisen tiedon leviämistä sekä yleistä kuohuntaa.

Kansainvälinen vaikutus: yhteistyö muiden maiden turvallisuustutkintaviranomaisten kanssa edistää kansainvälistä turvallisuutta ja oppimista. Kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa tietojen ja kokemusten vaihdon eri maiden onnettomuustutkintaviranomaisten välillä. Tämä edistää oppimista onnettomuuksista ja auttaa ymmärtämään niiden taustatekijöitä. Yhteistyö auttaa tunnistamaan maailmanlaajuisia turvallisuustrendejä ja se on välttämätöntä kriisitilanteissa, kuten suuronnettomuuksissa tai esimerkiksi suurissa ympäristökatastrofeissa.

Kyberturvallisuus: vakavista tilanteista kyberturvallisuuteen liittyvistä tapauksista tarvitaan laaja-alaista tietoa, jotta jokainen toimija voi osaltaan parantaa varautumistaan, resilienssiä ja että vastaavan kaltaiset tapaukset voidaan jatkossa joko estää tai pienentää vahinkoja.

3 Tulostavoitteet

Oikeusministeriön yhteydessä toimivan Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on tutkia turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaisesti itsenäisesti ja riippumattomasti suuronnettomuuksia, vakavia onnettomuuksia ja niiden vaaratilanteita sekä poikkeuksellisia tapahtumia.

Turvallisuustutkinnan tarkoituksena on onnettomuuksista oppimalla edistää sitä, että Suomessa on kaikilla turvallista elää ja toimia. Onnettomuustutkintakeskuksen tulevaisuuden kuva on *Onnettomuuksista oppiva, turvallinen Suomi*. Kuva ohjaa ja suuntaa keskuksen toimintaa. Onnettomuustutkintakeskuksen toiminta-ajatus, olemassaolon tarkoitus, on *Luotettavalla tutkinnalla kohti turvallisempaa huomista*.

Turvallisuustutkintojen avulla tunnistetaan onnettomuuksien syitä ja sen taustalla olevia tekijöitä. Tutkinnan ripeällä toteutuksella on positiivinen vaikutus vaikuttavuuteen. Tutkinnoissa tavoitellaan luotettavuuden lisäksi kustannustehokkuutta.

Oikea-aikaisella, tasapuolisella ja luotettavalla viestinnällä vakautetaan yhteiskuntaa, vähennetään turvattomuuden tunnetta ja rakennetaan luottamusta viranomaisiin, päätöksentekoon sekä demokratiaan.

Jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmaa häiriötilanteiden varalta päivitetään vuosittain huomioiden toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Suunnittelussa pyritään ennakoimaan niin hallinnolliseen toimintaan kuin turvallisuustutkintaan kohdistuvat uhat.

<i>Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet¹</i>	
2024 - 2027	<i>Turvallisuustutkinnalla lisätään yleistä turvallisuutta yhteiskunnassa sekä maan rajojen ulkopuolella, ehkäistään uusien onnettomuuksien ja vaaratilanteiden syntymistä sekä torjutaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja.</i>
2024 - 2027	<i>Suositusseurannalla ja -viestinnällä tehostetaan turvallisuustutkinnan vaikuttavuutta.²</i>
2024 - 2027	<i>Laaja-alaisella yhteistyöllä syvennetään ja edistetään yhteiskunnan eri osa-alueiden muutosta kohti parempaa turvallisuuskulttuuria.</i>
2024 - 2027	<i>Viestintä on oikea-aikaista ja yhteiskunnallisesti vakauttavaa, ja sillä vähennetään turvattomuuden tunnetta ja rakennetaan luottamusta viranomaisiin, päätöksentekoon sekä demokratiaan.</i>
2024 - 2027	<i>Aktiivinen, suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kansainvälinen yhteistyö.</i>
2024	<i>Arvioidaan tarve toteuttaa kysely Otkesin toiminnasta ja vaikuttavuudesta. Kyselyn kohderyhmänä olisivat turvallisuussuosittelusten saajat ja muut sidosryhmät.</i>
<i>Turvallisuustutkintalain päivitys³</i>	
2027	<i>Turvallisuustutkintalaki päivitetty kyberturvallisuuden osalta ja toteutettu muut tarvittavat tarkistukset.</i>
<i>Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston (OEV) perustaminen⁴</i>	
2024	<i>Toiminnan suunnittelu</i>
2025	<i>Toiminnan aloitus</i>

Kansainvälinen yhteistyö on tärkeä osa Onnettomuustutkintakeskuksen työtä. Yhteistyö muiden maiden turvallisuustutkintaviranomaisten kanssa edistää kansainvälistä turvallisuutta sekä oppimista puolin ja toisin. Yhteistyö mahdollistaa tietojen ja kokemusten vaihdon sekä edistää onnettomuuksista oppimista ja auttaa laajentamaan käsitystä onnettomuuksien eri taustatekijöistä. Yhteistyö on tärkeää myös ennakkoinnissa. Se auttaa tunnistamaan maailmanlaajuisia turvallisuustrendejä ja se on välttämätöntä kriisitilanteissa, kuten suuronnettomuuksissa tai esimerkiksi suurissa ympäristökatastrofeissa. Erityisiä yhteistyötahoja ovat

¹ Toiminnassa huomioidaan valtioneuvoston periaatepäätös korruption vastaisesta strategiasta ja sen toimenpideohjelma.

² Verkko- ja intra-sivujen uudistus on käynnissä erityisvirastoissa. Kehittyneemmän verkkoalustan mahdollisuuksia hyödynnetään suositusviestinnän kehittämisessä.

³ Orpon hallitusohjelma: "Selvitetään mahdollisuus lisätä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinta. Hallitus valmistelee tarvittaessa säädösmuutokset turvallisuustutkintalakiin ja tekee siihen muut tarvittavat tarkistukset."

⁴ Oikeusministeriössä on valmisteilla Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston (OEV) perustaminen (HE 31/2023 vp). Onnettomuustutkintakeskus osallistuu työryhmätyöhön, missä suunnitellaan uuden viraston toimintoja.

meripuolen EMAIF, ilmailun ENCAS, raidepuolen ERA, sote-puolen kv-foorumi ja ITSA, jonka sihteeritys on Suomella 2023 eteenpäin. Lisäksi tehdään aktiivista yhteistyötä pohjoismaiden sekä Viron välillä.

Toiminnallisen tehokkuuden⁵ sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet⁶

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	
<i>Tutkintojen valmistumisen tavoiteaika</i>	260 vrk	< 12 kk	< 12 kk	< 12 kk	< 12 kk	< 12 kk	OTKES
<i>Suosittelujen toteutuminen⁷</i>	70 %	73 %	> 70 %	> 70 %	> 70 %	> 70 %	OTKES
<i>Tutkinnan keskimääräinen kustannus</i>	< 63 000 €	< 63 000 €	< 60 000 €	< 60 000 €	< 60 000 €	< 60 000 €	OTKES
<i>Toimintajärjestelmän rakenteen ja sisällön päivitys⁸</i>	--	--	Käynnissä	Käynnissä	Valmis	Käyttöönotto	OTKES
<i>Viestinnän strategian päivittäminen⁹</i>	--	--	Valmis	Käyttöönotto	Seuranta ja muutokset	Seuranta ja muutokset	OTKES
<i>Yhteistyöfoorumit¹⁰</i>	--	Käynnistetty	Tavoitteet asetettu	Toiminta vakioituu	Toiminta vakioituu	Toiminta vakioituu	OTKES
<i>Tiedonhallinnan kehittäminen¹¹</i>	--	--	Suunnittelu	Suunnittelu	Toteutus	Toteutus	OTKES
<i>Koulutusjärjestelmän päivitys</i>	--	Valmisteilla	Valmis	Käytössä	Käytössä	Käytössä	OTKES
<i>Häiriötilanteiden harjoittelu¹²</i>	--	--	Taisto-harjoitus	Päätetään erikseen	Päätetään erikseen	Päätetään erikseen	OTKES

⁵ Tarkempia näkökulmia toiminnalliseen tehokkuuteen ovat taloudellisuus, tuottavuus, maksullisen toiminnan kannattavuus/kustannusvastaavuus sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus. Taloudellisuus on kustannusten ja tuotosten välinen suhde, joka mittaa kustannustehokkuutta. Tuottavuus on toiminnan tehokkuuden mitta, joka määritellään toiminnan tuotoksen ja sen aikaansaamiseksi käytettyjen panosten suhteena: tuotostmäärä/panostmäärä = tuottavuus. Kun tuotos jaetaan kokonaiskustannuksilla, saadaan kokonaistuottavuus. Kun tuotos jaetaan työvoimapanoksen määrällä, saadaan työn tuottavuus. Maksullisen toiminnan kannattavuutta mitataan suoritteista saatujen myyntituottojen ja tuotannon tekijöiden käytöstä aiheutuneiden kustannusten erotuksena (kustannusvastaavuus) ja suhteena (kustannusvastaavuusprosentti).

⁶ Tarkempia näkökulmia tuotoksiin ja laadunhallintaan ovat suoritteet, julkishyödykkeet, palvelukyky ja laatu. Suorite on tuotantoprosessissa aikaansaatu tuotos (output). Suoritteet voivat olla esim. hallinnonalan, viraston, tulosyksikön, tulosalueen, prosessin tai toiminnon tuotoksia. Julkishyödykkeet ovat jakamattomasti koko yhteiskunnan ja sen jäsenten hyväksi tulevia etuja, joissa yhden henkilön etuun kohdistuva kulutus tai etuuden nauttiminen ei vähennä muiden mahdollisuuksia hyödyntää kyseistä etua. Julkishyödykkeitä ovat esimerkiksi puhdas luonto, terveellinen ympäristö ja yleinen turvallisuus. Palvelukyky kuvaa viraston kyvykkyyttä palvella yhteiskuntaa ja asiakkaita. Palvelukykyyn kuuluu mm. asiakastytytyväisyys, asioiden käsittely- ja läpäisyajat sekä viraston kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin ja tuottaa hyötyä yhteiskunnalle ja sen jäsenille. Laatu on yleisesti tuotteen tai palveluprosessin ominaisuuksien virheettömyyttä ja siihen kohdistuvien eri sidosryhmien odotusten- ja vaatimusten mukaisuutta. Laatu kuvaa esimerkiksi viraston aikaansaannosten ja sisäisten prosessien ominaisuuksia sekä erityisesti sitä, miten tuotteet ja palvelut vastaavat ominaisuuksiltaan niille lainsäädännössä ja yhteiskunnan ja asiakkaiden odotuksissa asetettuja vaatimuksia ja kriteerejä.

⁷ Suositukset, joiden tilaksi on määritetty 'Toteutunut'.

⁸ Selkeytetään ja yksinkertaistetaan toimintajärjestelmän rakenne ja sisältö

⁹ Päivitys odottanut arvotyön valmistumista. Päivityksessä huomioidaan Valtionhallinnon viestintäsuositus 2023.

¹⁰ Turvallisuustutkintafoorumi ja merenkulun klusteri.

¹¹ Tiedonhallinnan kokonaisvaltainen arviointi, mukaan lukien suunnitelmat pysyvää arkistointia varten. Pysyvä arkistointi tarvitsee myös erillisen rahoituksen, joten sen toteutumisessa on epävarmuustekijöitä.

¹² Maalittamisen ja hybridivaikuttamisen työsuojelulliset riskit otetaan myös toiminnassa huomioon ja jatketaan sekä vakiinnutetaan maalittamista ehkäiseviä työsuojelutoimenpiteitä. Pyrkimyksenä on tunnistaa sekä ennaltaehkäisevät että mahdollisessa maalittamistilanteessa seurauksia lieventävät toimenpiteet. Lisäksi on kartoitettu vaikuttavia maalittamisen hallintakeinoja. Lisäksi seurataan toimintaympäristön tilannekuvaa eri kanavien kautta sekä kehitetään tilannekuvan luomista.

4 Voimavarojen hallinta

Onnettomuustutkintakeskus käynnisti sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) tutkintahaaran huhtikuussa 2021. Sosiaali- ja terveydenhuolto kattaa kaksi erillistä ja erilaista, laajaa turvallisuuskriittistä toimialaa: terveydenhuollon sekä sosiaalipalvelujen toimialan. Tutkintahaarassa on käynnistetty neljä turvallisuustutkintaa, yksi teematutkinta sekä kaksi alustavaa selvitystä. Tutkintahaarasta on valmistunut kolme turvallisuustutkintaa sekä kaksi alustavaa selvitystä. Suosituksia on annettu yhteensä kahdeksan.

Johtavan tutkijan rinnalle esitetään työparia, erikoistutkijaa, jolla on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja toimintaympäristön kattavaa osaamista ja hallintaa, sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden kysymysten laaja-alaista ymmärrystä. Tutkintahaaran perustoiminnan jatkuvuuden turvaaminen on nykytilanteessa rajoittunutta, koska Otkesissa ei ole johtavan tutkijan lisäksi toista sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus- tai osaamistaustan omaavaa henkilöä. Kansallisten ja kansainvälisten verkostojen aktiivinen rakentaminen ja ylläpitäminen, sekä sosiaali- ja terveydenhuollon turvallisuustutkinnan kehittäminen on ilman lisäresursseja rajoittunutta.

Viestinnän rooli on päivä päivältä korostuneempi. Yleisesti katsoen toiminnan ja erityisesti median julkaisurytmi on jatkuvasti nopeutunut. Yhteiskunnan tapa käyttää mediaa on mullistunut ja tapa tulkita informaatiota on pirstaloitunut. Kiihtyvä polarisaatio on ruokkinut informaatiokanavien ja ympäristöjen eriytymistä. Perinteisten viranomaistiedotteiden lisäksi tarvitaan monikanavaista oikea-aikaista viestintää. Visuaalisuuden merkitys on kasvanut ja on selvää, että myös se muokkaa viranomaisen viestintää. Onnettomuustutkintakeskuksen mahdollisuudet kehittää ja uudistaa viestintään ovat hyvin rajalliset ja tulevaisuudessa viestintään tarvitaankin lisää resursseja.

Otkesissa toimii kolme erikoistutkijaa, joita ei ole kiinnitetty tiettyyn tutkintahaaraan, vaan he työskentelevät kaikkien tutkintahaarojen tutkinnoissa ja muussa toiminnassa. Heillä kullakin on omat osaamisalueensa, joita hyödynnetään koko Otkesin toiminnassa. Nämä kolme erikoistutkijaa työskentelevät yhtä astetta alemmalla palkkaustasolla kuin muut erikoistutkijat. Tarkoituksena on kirjoittaa heidän tehtävänkuvansa uudelleen siten, että ne vastaisivat paremmin nykyistä todellista toimenkuvaa ja esittää päivitetyt tehtävänkuvat sen jälkeen oikeusministeriölle vaativuustasotarkastelua varten.

Asiantuntijajoukon rekrytoinnissa ja asiantuntijoiden nimeämisessä tutkintaryhmiin huomioidaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökohdat siten, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet päästä asiantuntijapooliin ja mukaan tutkintoihin. Naiset ovat vielä aliedustettuna asiantuntijajoukossa ja tutkintaryhmissä, mutta heidän osuuttaan pyritään määrätietoisesti kasvattamaan.

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet

<i>Sosiaali- ja terveydenhuollon erikoistutkija (vakainainen)</i>
<i>Verkkoviestijä tukemaan viestinnän kentässä tapahtuneita merkittäviä muutoksia¹³</i>
<i>Erikoistutkijoiden tehtävänkuvien tarkastelu</i>

Henkilöstövoimavarat: Onnettomuustutkintakeskus käyttää tutkintaryhmien jäseninä ulkoisia asiantuntijoita, jotka Onnettomuustutkintakeskus kouluttaa.

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	
<i>Htv¹⁴</i>	17,1	17,1	18	17	17	17	OTKES
<i>Htv (ulkoiset asiantuntijat)¹⁵</i>	3 htv	3 htv	3 htv	3 htv	3 htv	3 htv	OTKES

¹³ Kehyksen puitteissa arvioidaan mahdollisuuksia pitempiketoisen määräaikaisen henkilön rekrytointiin tai siviipalvelushenkilön käyttöä viestinnän tukena.

¹⁴ Vuosi 2024 sisältää yhden sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnan määräaikaisen virkasuhteen (erikoistutkija) Tavoitteena on, että virkasuhde vakinaistettaisiin vuodesta 2025 eteenpäin. Onnettomuustutkintakeskuksen mahdollisuudet kehittää ja uudistaa viestintään ovat hyvin rajalliset ja tulevaisuudessa viestintään tarvitaan lisää resursseja.

¹⁵ Asiantuntijajoukon hallinnan -työryhmän työ saatiin päätökseen 2023 ja sen esittämät muutokset on viety toimintakäsikirjaan.

Onnettomuustutkintakeskuksen ulkoisina asiantuntijoina toimii tällä hetkellä 120 asiantuntijaa yhteiskunnan eri toimialoilta. Asiantuntijajoukon hallinnan työryhmä sai työnsä päätökseen vuonna 2023 ja toimintakäsikirja on päivitetty. Ulkoisten asiantuntijoiden käyttö on kustannustehokas malli tutkintojen käytännön toteuttamiseen. Samalla turvallisuustutkinnassa on käytössä paras osaaminen, joka edistää tutkintojen laatua ja luotettavuutta.

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	116	52	20	37		
TA ja LTAt / kehys	1 620	1 750	1 930	1 840	1 840	1 840
Käytettävissä oleva rahoitus	1 736	1 802	1 950	1 877		
Menot	1 684	1 788	1 913			
Tulot	0	0	0			
Nettomenot	1 684	1 788	1 913			
Siirtyy seuraavalle vuodelle	52	20	37			

Vuoden 2024 toimintamenomääräraha sisältää arviomäärärahasta siirretyn 70 000 € sekä sote-erikoistutkijan määräaikaisen virkasuhteen vuodelle 2024 (90 000 €). Lisäksi määrärahassa näkyy vuodelle 2024 (100 000 €) VES-korotuksiin ja vuokrantarkistuksiin. Siirtyvä määräraha vuodelle 2024 voi jäädä jopa alle 20 000 euroon. Määrärahatilanne jatkunee tulevaisuudessakin hyvin tiukkana. Onnettomuustutkintakeskus arvioi jatkuvasti mahdollisia säästökohteita, joita ovat mm. matkustaminen, toimitilat ja toimistopalvelut, mutta lisäsäästöjen löytäminen on jo hyvin hankalaa siten, että säästöillä ei vaikuteta merkittävästi kansainvälisen yhteistyön edellytyksiin tai työhyvinvointiin.

TOIMINNAN RAHOITUS Kaikki viraston käytettävissä olevat momentit (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Viraston pääasiallinen toimintamenomomentti 25.01.03, netto	1 684	1 788	1 913	1 840	1 840	1 840
Viraston momentti 25.01.20, arviomääräraha	427	550	590	590	590	590

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulostavoitteiden toteutumisesta ja voimavarojen käytöstä raportoidaan oikeusministeriölle Onnettomuustutkintakeskuksen vuoden 2024 puolivuotisraportissa viimeistään elokuussa 2024 erikseen annettavan ohjeistuksen mukaisesti ja toimintakertomuksessa vuodelta 2024 viimeistään 31.5.2025.

Onnettomuustutkintakeskuksen tulee viipymättä ilmoittaa oikeusministeriölle, mikäli tulostavoitteiden toteutumisessa on merkittäviä ongelmia.

Helsingissä joulukuussa 2023

Pekka Timonen

Kurt Kokko

Tapio Laamanen

Juha Sepponen

Oikeusministeriön ja tasa-arvovaltuutetun välinen sopimus vuosille 2024– 2027

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	4
4	Voimavarojen hallinta	7
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	9

1 Strategiset linjaukset

1. Tasa-arvovaltuutetun itsenäinen asema

Tasa-arvovaltuutettu on tasa-arvovaltuutetusta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton.

Tasa-arvovaltuutetusta annetulla lailla ja tasa-arvolailla toimeenpannaan muun muassa miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2006/54/EY, 20 artikla). Direktiivi edellyttää, että jokaisessa jäsenvaltiossa on vähintään yksi toiminnassaan riippumaton tasa-arvoelin.

Euroopan komissio antoi 2018 suosituksen tasa-arvoelimiä koskevista normeista (EU 2018/951). Tässä suosituksessa todetaan, että tasa-arvoelinten riippumattomuus voi vaarantua, jos ne perustetaan sellaisen ministeriön alaisuuteen, joka ottaa ohjeita suoraan hallitukselta. (Komission suositus, yhdenvertaisuuselimiä koskevista normeista, EU 2018/951, johdantokappale kohdat 21 ja 22).

Euroopan komissio on julkaissut direktiiviehdotuksen COM(2022)688, jonka tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan vahvistaa tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi. Direktiiviehdotuksen johdantokappaleessa 16 toistetaan, ettei tasa-arvoelinten tulisi välillisestikään olla hallituksen ohjauksessa. Euroopan parlamentti on omassa kannanotossaan direktiiviin vahvistanut vaatimusta tasa-arvoelinten itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta.

Tasa-arvovaltuutettu ja oikeusministeriö katsovat, ettei tasa-arvovaltuutettuun edellä olevin perustein sovelleta tulosohjausmenettelyä vaan tasa-arvovaltuutettu itsenäisenä viranomaisena määrittelee toimintansa tavoitteet. Tasa-arvovaltuutettu esittää vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi arvion tarpeellisista resursseista. Oikeusministeriö huomioi valtuutetun resurssitarpeet valmistellessaan tulo- ja menoarviota eduskunnan hyväksyttäväksi.

2. Tasa-arvovaltuutetun strategiset linjaukset

Tasa-arvovaltuutetun **missio** on edistää itsenäisenä viranomaisena sukupuolten tasa-arvoa ja toimia sukupuolisyriinnän estämiseksi ja siihen liittyvän oikeusturvan toteutumiseksi.

Tasa-arvovaltuutetun **visio** on, että sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itseään sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.

Strategia pohjautuu valtuutetun määrittelemiin **arvoihin**: asiantuntijuus, oikeudenmukaisuus, vaikuttavuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä luotettavuus. Näitä näiden arvojen toteutuminen varmistetaan strategiassa sekä sisäisen toiminnan että ulkoisen vaikuttavuuden näkökulmasta.

Tasa-arvovaltuutettu on määritellyt **kriittisiksi menestystekijöikseen**:

- Toimintaedellytysten turvaamisen (resurssien järkevä käyttö, toimintaympäristön luotaaminen, verkostomainen toimintatapa)
- Tehtävän kirkastamisen (tehokas ulkoinen viestintä, toiminnansuunnitteluprosessin vahvistaminen)
- Asiantuntemuksen ja osaamisen vahvistamisen (osaamisen ja sen siirron varmistaminen, vastuualueiden määrittely ja varahenkilöjärjestelyt)

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tasa-arvovaltuutetun yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

1. Sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana perus- ja ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itsensä sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.
2. Tasa-arvolaissa turvatut oikeudet ja oikeusturva toteutuvat käytännössä.
3. Tasa-arvon tavoitteellinen edistäminen on laajasti yhteiskunnassa omaksuttu toimintatapa.

3 Tulostavoitteet

Tasa-arvovaltuutettu edistää yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteitaan asettamalla tässä luvussa kuvatut tulostavoitteet.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 1:

Sukupuolten tasa-arvoa kunnioitetaan osana perus- ja ihmisoikeuksia. Jokainen voi toteuttaa itsensä sukupuolestaan, sukupuoli-identiteetistään tai sukupuolen ilmaisustaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu kaikilla elämänalueilla ja kaikissa elämän vaiheissa.

Tulostavoite: Tasa-arvo on suomalaisen yhteiskunnan laajasti hyväksymä perusarvo	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu osallistuu aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja nostaa esiin tasa-arvon ongelmia ja ongelmien ratkaisuja.
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu viestii aktiivisesti saamistaan yhteydenotoista sekä niihin antamistaan lausunnoista sekä toimistaan sovinnon edistämiseksi. Näin yksilöiden yhteydenotoista muodostuu tärkeä osa tasa-arvon edistämistä.
Tulostavoite: Tasa-arvoa koskevaa lainsäädäntöä kehitetään niin, tasa-arvo voi toteutua paremmin	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu viestii yhteiskunnallisille vaikuttajille, lainvalmistelijoille ja muille yhteiskunnallisille toimijoille lainsäädännön puutteista ja mahdollisuuksista edistää tasa-arvoa lainsäädäntötoimin.
2024	Tasa-arvovaltuutettu jakaa tietoa erityisesti raskaus- ja perhevapaisiin liittyvästä syrjinnästä, sen tulkinnasta oikeuskäytännössä sekä tarpeesta kirjata vallitseva oikeustila selvyyden vuoksi myös lainsäädäntöön.
Tulostavoite: Verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu tukee muiden toimijoiden työtä tasa-arvon edistämisessä ja syrjintään puuttumisessa muun muassa osallistumalla aktiivisesti muiden järjestämiin tilaisuuksiin kouluttajana ja tasa-arvonäkökulman esiin nostajana.
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu pitää aktiivisesti yhteyttä muihin tasa-arvotoimijoihin ja kehittää toimijoiden yhteistyötä niin, että tasa-arvoa voidaan tehokkaasti edistää.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 2:

Tasa-arvolaissa turvatut oikeudet ja oikeusturva toteutuvat käytännössä

Tulostavoite: Ihmiset saavat tukea oikeuksiensa toteutumiseen	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu on helposti lähestyttävä tasa-arvon asiantuntija, joka tarjoaa monipuolisesti tukea oikeuksien toteutumisessa.
2024–2027	Valtuutettu viestii eri kanavissa, muun muassa internet-sivuillaan sekä sosiaalisen median kanavissa halukkuudestaan ja mahdollisuuksistaan tukea syrjinnän uhreja tai syrjintä epäileviä.
2024–2027	Valtuutettu tukee oikeuksien toteutumista mahdollisimman yksinkertaisella ja nopealla tavalla tarjoamalla aluksi neuvoja ja ohjeita asiassa. Valtuutetun kynnys ottaa asia tarkemmin arvioitavakseen selvitysmenettelyssä on kuitenkin matala.
Tulostavoite: valtuutettu käyttää kaikkia toimivaltuuksiaan syrjintään tasa-arvolaissa turvattujen oikeuksien ja oikeussuojan toteutumisen varmistamiseksi	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu arvioi kaikkea asiakastyötään sen vaikuttavuuden kautta ja mukauttaa toimintaansa niin, että toimenpiteillä on vaikuttavuutta asiakkaan asiassa.
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu käyttää toimintaresurssejaan oikeasuhtaisesti niillä saavutettavaan vaikuttavuuteen nähden. Tässä arvioinnissa huomioidaan sekä yhteiskunnallinen vaikuttavuus että vaikuttavuus yksilön oikeuksien toteutumiseen.
2024–2027	Valtuutettu arvioi missä asiakasasioissa oikeussuojan toteutuminen edellyttää, että lausunnossa esitetään suositus hyvityksestä, edistetään sovintoa osapuolten välillä tai viedään tarvittaessa asia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan tai tuomioistuimeen.
Tulostavoite: Valtuutetun resurssit riittävät oikeussuojan tarjoamiseen	
2024–2027	Valtuutettu priorisoi toimintaresurssien suuntaamisessaan oikeussuojan tarjoamisen ja varmistaa, että syrjintään puuttumiseen ja siihen liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan, selvitysmenettelyyn sekä sovintomenettelyyn on riittävät resurssit eivätkä käsittelyajat resurssien puutteen takia pitkity.
2024	Valtuutettu kehittää toimintaprosessejaan niin, että toimiston esittelijöillä on käytössään ohjeistus ja tarkistuslistat eri elämänaalueille tapahtuvan syrjinnän selvittämiseen selvityspyynnöissä ja asioista annettavissa lausunnoissa.
2024–2027	Valtuutettu viestii oikeusministeriön ja poliittisten päätöksentekijöiden kanssa valtuutetun resurssitilanteesta ja konkretisoi mihin tarpeisiin nykyiset resurssit riittävät ja mitä voidaan saavuttaa resursseja lisäämällä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuustavoite 3:

Tasa-arvon tavoitteellinen edistäminen on laajasti yhteiskunnassa omaksuttu toimintatapa.

Tulostavoite: Tasa-arvosuunnitelmat ovat itsestään selvä osa eri organisaatioiden toiminnallista ja strategista suunnittelua	
2024–2027	Valtuutettu korostaa yhteiskunnallisessa viestinnässään, että kaikkien organisaatioiden tulee arvioida ja edistää tasa-arvon toteutumista toiminnassaan osana yhteiskuntavastuutaan.
2024–2027	Valtuutettu nostaa esiin toimijoita, jotka eivät täytä lainsäädännössä niille määriteltyjä velvollisuuksia laatia tasa-arvosuunnitelma ja siihen liittyvä palkkakartoitus.

2024	Valtuutettu ohjeistaa tasa-arvosuunnitelmien laatijoita siihen, että suunnitelmat laaditaan mahdollisimman konkreettisesti koskemaan kyseisen toimijan tasa-arvon ongelmia ja tasa-arvon edistämisestä. Suunnitelmien tulee sisältää toimintaa koskevat edistämistoimet sekä työyhteisöissä henkilöstöä koskeva suunnitelma.
Tulostavoite: Monet eri toimijat tarjoavat tukea ja kannustusta tasa-arvon tavoitteelliselle edistämiselle	
2024–2027	Valtuutettu toimii yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa niin, että ministeriöt jatkossa tukevat ja seuraavat alaisensa hallinnon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua.
	Tasa-arvovaltuutettu kannustaa kuntia ja hyvinvointialueita varmistamaan, että niissä on riittävä ammattitaito tasa-arvovaikutusten arvioinnille ja tasa-arvosuunnittelulle tukemaan koko organisaation kehittämistyötä.
	Tasa-arvovaltuutettu työskentelee yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa niin, että ne voivat osana tuki- ja valvontatoimintaansa tukea myös tasa-arvon tavoitteellista edistämistä työpaikoilla.
Tulostavoite: Tasa-arvosuunnitelmia valvotaan kattavammin	
2024–2027	Tasa-arvovaltuutettu osallistuu aktiivisesti tasa-arvosuunnitelmien valvontatyökalun kehittämiseen ja käytön laajentamiseen yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa. Tasa-arvosuunnitelmien laadintaa ja sisältöä voidaan yksinkertaisemmin arvioida ja valvoa kun suunnitelmien tekemiseen veloitettut itse raportoivat sähköiselle lomakkeelle suunnitelmiansa voimassaolosta ja sisällöstä.

4 Voimavarojen hallinta

Voimavarojen hallinnan tavoitteet

Toiminnan tavoitteet ja resurssit ovat tasapainossa
Johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön hyvinvointia

Tavoite: Toiminnan tavoitteet ja resurssit ovat tasapainossa	
2024–2027	Valtuutettu tunnistaa, että tasa-arvo on pitkän aikavälin tavoite, josta on valittava osatavoitteita, jotta tasa-arvoa voidaan (sopimuskaudella) tehokkaasti edistää. Näiden osatavoitteiden valinnassa on huomioitava käytettävissä olevat resurssit. Myös päätettäessä toimenpiteistä tavoitteiden saavuttamiseksi on selvää, etteivät kaikki toimenpiteet ole taloudellisesti mahdollisia toteuttaa. Valtuutettu rakentaa toimintansa suunnittelun edellä kuvattuun tavoitteiden ja resurssien tasapainottamiseen ja valitsee vuosittaiseen toimintasuunnitelmaansa tätä vuotta koskevat tavoitteet kaikista tavoitteista.
2024–2027	Valtuutettu käyttää voimavarojaan niin, että toimenpiteiden vaikuttavuus on mahdollisimman suurta. Valtuutettu arvioi kriittisesti kaikkien toimintojensa vaikuttavuutta ja siirtää tarvittaessa resursseja toimintaan, jossa vaikuttavuus on suurempaa. Tämän mukaisesti esimerkiksi useiden tahojen yksityiskohtainen ohjaus ja neuvonta tasa-arvosuunnitelmien laatimisessa voi tulla korvatuksi toimijoille yleisemmin suunnatuilla oppailla ja esimerkiksi sähköisellä suunnitelmien laatimista koskevalla työkalulla.
2024–2027	Siirtyviä määrärahoja käytetään projektiluonteisiin hankkeisiin sekä tasaamaan kuormituksen vaihtelua sekä substanssiasioissa että tukitoiminnoissa. Siirtyvien määrärahojen taso pidetään n. 10 %-ssa.
Tavoite: Johtaminen tukee tavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön hyvinvointia	
2024–2027	Valtuutetun toiminta perustuu koko toimiston kanssa valmisteltuun strategiaan ja niistä johdettuihin tavoitteisiin, joiden saavuttamista työntekijöiden tehtävänkuvat tukevat. Selkeät tavoitteet ja tehtävänkuvat tukevat myös työntekijöitä rajaamaan tehtäviään ja näin välttämään kuormittumista.
2024	Samaa tai samantyyppistä työtä tekevien henkilöiden tehtävänkuvat sovitetaan yhteen määrittelemällä ensijaisuusvastuut ja sijaisuudet. Yhdessä työskentelyä tuetaan pari- ja tiimityöskentelyn malleja kokeilemalla ja kehittämällä.
2024–2027	Henkilöstön hyvinvointia ja toimintakykyä seurataan ja tuetaan kaksi kertaa vuodessa pidettävillä kehityskeskusteluilla sekä hyödyntämällä kyselyitä kuten VMbaro.
2024–2027	Toimiston arvot ohjaavat työskentelyä niin, että toimiston ilmapiiri kannustaa yhdessä tekemiseen ja tekemisen kehittämiseen sekä yhteiseen vastuunottoon toiminnan tuloksien saavuttamisesta.

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	140	230			
TA ja LTAt / kehys	1 120	1 120	1 120	1 120	1 120

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Käytettävissä oleva rahoitus	1260	1 350			
Menot	1021	1 200			
Tulot	0	0			
Nettomenot	1021	1 200			
Siirtyy seuraavalle vuodelle	140	150			

TULOJEN JA MENOJEN ERITTELY (1000 euroa)	2023 Arvio	2024 TA
Henkilöstökulut	870	900
Toimitilavuokrakulut	90	90
Palvelujen ostokulut	70	90
Muut kulut		
Investointimenot		
Bruttomenot	1 030	1 170
Maksullisen toiminnan tuotot		
Muut tuotot		
Bruttotulot		
Nettokäyttö/-käyttöarvo	1 030	1 170
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	140	230
TP/TA/TAE	1 120	1 120
Käytettävissä yhteensä	1 260	1 350
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	230	180

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tässä sopimuksessa kuvataan varsinaisesti talousarviovuotta 2024 koskevia tavoitteita ja voimavaroja. Talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia.

Tavoitteiden toteutumisesta ja voimavarojen käytöstä raportoidaan oikeusministeriölle vuoden 2024 puolivuotisraportissa viimeistään elokuussa 2024 erikseen annettavan ohjeistuksen mukaisesti ja vuosikertomuksessa vuodelta 2024.

Paikka ja päiväys

Pekka Timonen

kansliapäällikkö

Rainer Hiltunen

tasa-arvovaltuutettu

**Oikeusministeriön ja tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon välinen
tulossopimus vuosille 2024-2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	5
4	Voimavarojen hallinta	6
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	8

1 Strategiset linjaukset

Visio: Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminto varmistaa osaltaan, että tiedustelutoiminta on lainmukaista ja siinä toteutuvat perus- ja ihmisoikeudet.

Perustehtävä: Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on tiedustelutoiminnan laillisuuden valvojana valvoa tiedustelumenetelmien ja tiedustelutiedon käytön ja muun tiedustelutoiminnan lainmukaisuutta, valvoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa sekä edistää oikeusturvan toteutumista ja siihen liittyviä hyviä käytäntöjä tiedustelutoiminnassa.

Strategiset tavoitteet: Tiedusteluvalvonnalla tuetaan kestävää kehitystä rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon edistämisen osalta.

Sopimuskauden toimintaympäristöanalyysi: Globalisoituneessa ja digitalisoituneessa toimintaympäristössä kansallisen turvallisuuden uhkien ennakointi on vaikeutunut. Turvallisuusympäristön muutos kasvattaa odotuksia tiedustelutoiminnan ylimmän valtio johdon päätöksenteolle ja muiden turvallisuusviranomaisten toiminnalle tuottaman lisäarvon suhteen. Kasvavien odotusten kohteena olevien tiedusteluviranomaisten toiminnan lainmukaisuuden varmistamiseksi tiedusteluviranomaisten valvonnan voimavarojen on oltava riittävät ja kustannustehokkaasti kohdennetut.

Analyysi riskienhallinnasta: Valvottavan toiminnan luonteen vuoksi myös sen valvonnassa korostuvat korkeat tietoturva vaatimukset.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Varmistetaan osaltaan tiedustelutoiminnan lainmukaisuus sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen, erityisesti tiedustelun kohdentuminen ainoastaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan.

Tiedusteluvalvontavaltuutettu valvoo tiedustelulaeissa nimenomaisesti säädetyn syrjivän tiedustelutoiminnan kiellon noudattamista. Syrjivän tiedustelutoiminnan kiellon noudattamiseen kiinnitetään erityistä huomioita silloin, kun tiedustelun kohteena on terrorismi tai kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä vakavasti uhkaava toiminta.

3 Tulostavoitteet

Yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tulostavoitteet

Tarkastetaan tiedustelumenetelmien käyttöä koskevat päätökset ja muuta tiedustelutoiminnan yhteydessä syntyvää dokumentaatiota sekä osallistutaan tiedustelumenetelmien käyttöä koskeviin tuomioistuinkäsittelyihin.	
2024-2027	Tarkastetaan kaikki tiedustelumenetelmien käyttöä koskevat päätökset ja osallistutaan kaikkiin tiedustelumenetelmien käyttöä koskeviin tuomioistuinkäsittelyihin.
2024-2027	Tarkastetaan kohdennetusti erityisesti tiedustelun kohdehenkilöiden ja sivullisten oikeusturvan toteutumisen valvonnan kannalta merkityksellistä muuta tiedustelutoiminnan yhteydessä syntyvää dokumentaatiota sekä toteutetaan teematarkastuksia.
Ylläpidetään kiinteitä yhteistyösuhteita tiedustelutoiminnan muihin valvojiin.	
2024-2027	Ylläpidetään kiinteitä yhteistyösuhteita tietosuojavaltuutettuun ja tiedustelutoiminnan muihin valvojiin. Toteutetaan teematarkastuksia yhteistyössä tiedustelutoiminnan muiden valvojien kanssa.
2024-2027	Tehostetaan kansainvälistä yhteistyötä ja jatketaan käynnistettyä yliopistoyhteistyötä.
Viestitään valvontatoiminnasta salassapitovelvoitteiden sallimissa puitteissa.	
2024-2027	Kehitetään tiedusteluvalvontavaltuutetun vuosikertomusta ja jatketaan tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon uudistettujen verkkosivujen kehittämistä.

4 Voimavarojen hallinta

Henkilöstötavoitteet

Valvontatoimintaa sekä toiminnon sisäistä tiedonhallintaa ja hallintoa kehitetään toiminnon henkilöstön yhteistyönä. - Kehitetään toiminnon sisäistä tiedonhallintaa ja tietoturvallisia toimintatapoja toiminnon sisäisiä työohjeita täydentämällä. - Kehitetään valvontakäytäntöjä muun muassa käynnistettyjä teematarkastuksia jatkamalla. Kehitetään tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa tehtävää toiminnallista yhteistyötä sekä tietosuojavaltuutetun toimiston ja perustettavan Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston kanssa tehtävää hallinnollista yhteistyötä. - Rekrytoidaan ja perehdytetään mahdollinen uusi henkilöstö.

Taloustavoitteet

Laillisuusvalvonnan kustannustehokkuus varmistetaan sen asianmukaisella kohdentamisella.
Toiminto tukeutuu henkilöstö- ja taloushallinnollisesti sekä viestinnällisesti tietosuojavaltuutetun toimistoon ja perustettavaan Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastoon. Toiminnolla on tietoturvasyistä oma asiakirjahallinto. Kasvatetaan toiminnon omaa roolia viestinnässä erityisesti toiminnon uudistettujen verkkosivujen ylläpidon osalta.
Laillisuusvalvonnassa hyödynnetään valvottavien toiminnallisia asianhallintajärjestelmiä. Toiminnolla on tietoturvasyistä oma kokonaan salassa pidettävien asioiden luettelo ja muita asioita varten on otettu käyttöön HILDA-asianhallintajärjestelmä.

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
Henkilötyövuodet	3,0	3,7	4,0	4,0	4,0	4,0

Mahdolliset pitemmän aikavälin henkilöstötarpeet riippuvat valvottavan toiminnan kehityksestä ja valvontatoiminnasta jatkossa kertyvistä kokemuksista. Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon henkilöstötarpeisiin vaikuttaa muun muassa se, missä määrin toiminto voi tukeutua muun kuin oikeudellisen osaamisen osalta muihin toimijoihin.

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	438	440	315	145		
TA ja LTAt / kehys	475	475	480	480	480	480
Käytettävissä oleva rahoitus	913	915	795	625		
Menot	473	600	650	650	650	650
Tulot						
Nettomenot	473	600	650	650	650	650
Siirtyy seuraavalle vuodelle	440	315	145			

Vuoden 2023 menoennuste: palkat 365 000 euroa, toimitilavuokrat 155 000 euroa ja muut menot 80 000 euroa.

Kun toiminnon kaikki neljä virkaa ovat täytettyinä koko vuoden ajan, toiminnon käyttö ylittää sen nykyisen määrärahaosuuden arviolta 170 000 eurolla. Toiminnon neljäs virka on täytetty 1.5.2023 lukien. Tämän vuoksi toiminnon määrärahaosuuteen tulisi tehdä 170 000 euron tasokorotus vuodesta 2025 lähtien. Mahdolliset pitemmän aikavälin menopaineet riippuvat valvottavan toiminnan kehityksestä ja valvontatoiminnasta jatkossa kertyvistä kokemuksista.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimus koskee vuosia 2024-2027. Tulossopimusasiakirja päivitetään vuosittain tulosneuvottelussa tai jos valtuutettu vaihtuu sopimuskauden aikana.

Tulostavoitteiden toteutumista arvioidaan alustavasti tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon puolivuositarkastuksessa ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Oikeusministeriö ohjeistaa raportointiaikataulusta erikseen.

Helsinki xx.xx.2023

Pekka Timonen
Kansliapäällikkö

Kimmo Hakonen
Tiedusteluvalvontavaltuutettu

Oikeusministeriön ja tietosuojavaltuutetun toimiston välinen tulossopimus vuosille 2024–2027

Oikeusministeriö ja tietosuojavaltuutetun toimisto ovat neuvotelleet ja sopineet vuosien 2024–2027 tulostavoitteet ja niiden toteuttamiseen osoitettavat resurssit.

Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle tietosuojavaltuutetun toimiston puolivuotisraportissa ja toimintakertomuksessa.

Tulosneuvottelu käytiin 7.12.2023 oikeusministeriössä.

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	6
4	Voimavarojen hallinta	9
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	11
6	Liitteet	12

1 Strategiset linjaukset

Strategiset tavoitteet muodostuvat hallitusohjelman koko valtiokonsernille sekä oikeusministeriön hallinnonalalle asettamista tavoitteista. Tavoitteisiin vaikuttavat myös oikeusministeriön ja viraston omat strategiat, joissa on myös otettu huomioon Euroopan tietosuojaneuvoston tavoitteet. Lisäksi tavoitteiden asetannassa on otettu huomioon oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvien lainkäyttöelinten ja itsenäisten toimijoiden riippumattomuus.

Viraston kannalta hallitusohjelma sisältää kirjauksen, että hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen. Kokonaisuudistuksen yhteydessä kumotaan tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin GDPR:n kansallista liikkumavaraa. Kokonaisuudistuksen yhteydessä säädetään hallinnolliset sakot tietosuojaloukkauksista koskemaan julkista ja yksityistä sektoria yhtäläisesti. Tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu oikeusministeriössä tapahtuvaan valmisteluun. Lisäksi hallitusohjelma sisältää useita myös tietosuojaan kytkeytyviä asioita.

Alla on yhteenvetona esitetty viraston visio, perustehtävä sekä tärkeimmät strategiset tavoitteet (Tietosuojavaltuutetun toimiston strategia 2025)

Visio: Tietosuojavaltuutetun toimiston visiona vuoteen 2025 on "Tietosuojavaltuutetun toimisto on ajassa aktiivinen vastuullisen digitaalisen ympäristön edistäjä".

Perustehtävä: Tietosuojavaltuutetun toimisto turvaa ihmisten oikeuksia ja vapauksia henkilötietojen käsittelyssä. Vahvistamme tietoisuutta tietosuojaan liittyvistä oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista sekä edistämme EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

1. Ennustettavasti ja oikea-aikaisesti toimiva tietosuojan valvontaviranomainen edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia digitalisoituvassa yhteiskunnassa.
2. Eurooppalainen yhteistyö toimii osana kansallista tietosuojan ohjaus- ja valvontatehtävää.
3. Tietosuoja toteutuu hallinnon uudistus- ja digitalisaatiohankkeissa.
4. Tietosuoja ja siihen kohdistuvat vaikutukset huomioidaan kattavasti lainvalmisteluhankkeissa
5. Oikeusturva toteutuu käytännössä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

6. Organisaatorakenne ja toimintatavat mahdollistavat vaikuttavan ja tehokkaan toiminnan.
7. Käsittelyketjut ja menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan.
8. Sidosryhmäyhteistyö ja strategiset kumppanuudet lisäävät toiminnan vaikuttavuutta.
9. Tietojärjestelmät ja muut työvälineet ovat tietoturvallisia, käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa.

Voimavarojen hallinnan tavoitteet

1. Työyhteisö on oikeudenmukainen ja tukee hyvinvointia.
2. Käsitteltävät asiat jakautuvat tasaisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
3. Resurssit riittävät tehtävien hoitamiseen asianmukaisesti ja tarkoituksenmukaisessa aikataulussa.
4. Henkilöstön sisäisen motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Toimintaympäristön muutostekijät

EU:n tietosuojalainsäädäntöuudistus on merkinnyt tietosuojavaltuutetun toimistolle uusia tehtäviä, toimivaltuuksia ja asiamäärien merkittävää kasvua. Käsiteltävistä asiaryhmistä ovat korostuneet erityisesti ilmoitukset tietoturvaloukkauksista. Vireille tulevien asioiden määrä on säännöllisen kasvun (n. 1000 asiaa vuodessa) vuosien jälkeen vakiintunut vuosina 2020, 2021 ja 2022 noin 11 000 vireille tulleeeseen asiaan. Tällä hetkellä on tiedossa, että kuluvan vuoden aikana (vuonna 2023) asioita tulee vireille merkittävästi enemmän, noin 12 500.

Toiminnan yleisiä muutostekijöitä tulevina vuosina ovat digitalisaation ja erityisesti tekoälyn käytön kasvu sekä globaalin ja eurooppalaisen toimintaympäristön vahvistuminen ja tietoisuuden lisääntyminen. Lisäksi toimintaympäristössä vaikuttaa tietosuojaviranomaisen toiminnan murros ja kasvu.

Merkittävä muutostekijä on Euroopan komission antamat viisi datataloutta edistävää lainsäädäntöehdotusta, joiden tavoitteena on digitaalisten sisämarkkinoiden edistäminen. Näihin säädöksiin liittyvän valmistelutyö, ja niihin liittyvät ohjaus- ja valvontatehtävät tulevat vaikuttamaan merkittävässä määrin myös tietosuojavaltuutetun toimiston tehtäviin. Myös eri hallinnonaloilla meneillään olevat erityislainsäädännön uudistustyöt tulevat edelleen vaatimaan tietosuojaviranomaisten erityistä huomiota ja eri viranomaisten välistä yhteistyötä.

EU:n digi- ja datastrategioilla pyritään edistämään EU:n kilpailukykyä, innovaatiota, yritysten toimintamahdollisuuksia ja datan vapaata liikkuvuutta. Tavoitteena on hyödyttää niin ihmisiä, yrityksiä kuin julkishallintoa. EU:ssa pyritään luomaan erilaisia data-avaruuksia ja tavoitellaan, että EU:sta tulee houkutteleva, turvallinen ja dynaaminen data- ja digitalous. Kehitystä tehdään eri politiikka-aloilla. Tässä kaikessa kehityksessä tietosuojalla on tärkeä rooli. Tietosuojasääntely luo puitteet, joilla henkilötietoja käsitellään laillisesti ja niin, että kansalaiset voivat luottaa siihen, että heitä koskevia tietoja käsitellään oikein ja turvallisesti. Tietosuojan merkitys on tunnistettu ja tunnustettu hyvin laajasti niin EU:ssa kuin globaalisti. Euroopan komissio rakentaa digi- ja datakehitystä ihmislähtöisesti, jolloin tietosuojasääntely, GDPR, luo kivijalan, pohjan kaikelle muulle digissäätelylle. Globaalilla tasolla eurooppalaisille arvoille perustuvan tietosuojan merkitys on selkeästi kasvanut viime vuosina. Euroopan komissio on päättänyt tehdä kuluvastä vuosikymmenestä Euroopan digitaalisen vuosikymmenen. Euroopan on lujitettava digitaalista suvereniteettiaan ja asetettava standardeja sen sijaan, että se kulkisi muiden jäljessä. Painopisteitä ovat data, teknologia ja infrastruktuuri.

Geopolitiikka on huomioitava myös tietosuojavaltuutetun toimiston toiminnassa. Esimerkiksi määrätty henkilötietojen käsittelyyn ja myös tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakykyyn liittyvät riskit ovat kasvaneet. Suomen liittyminen Natoon vaikuttaa myös tietosuojavaltuutetun toimiston toimintaympäristöön ja tietosuojan valvontatehtävään. Digitalisaation kasvu johtaa tietosuojakysymysten merkityksen korostumiseen, henkilötietojen käsittelyn hajaantumiseen ja haavoittuvuuteen (esimerkiksi tietomurrot ja hyökkäykset). Samalla myös teknologian kehitys (erityisesti kasvojen tunnistusteknologia ja geeniteknotologia), sekä tekoälyn laajentuva käyttö haastaa kansalaisten oikeuksien toteutumista. Perusoikeuksien toteutuminen edellyttää rekisteröityjen oma-aloitteisuutta ja tietoa oikeuksistaan, mikä kasvattaa tietosuojaviranomaisen roolia neuvonta- ja ohjaustehtävissä erityisesti haavoittuvammassa asemassa olevien, kuten lasten ja ikääntyneiden, osalta. Myös rekisterinpitäjien, henkilötietojen käsittelijöiden ja tietosuojavastaavien tarve tietosuojaviranomaisen palveluille säilyy korkeana. Yhteiskunnan digitalisaatio näkyy myös lainsäädäntömuutosehdotuksen kasvuna, mikä vaatii edelleen paljon tietosuojaviranomaisen työtä paremman sääntelyn aikaansaamiseksi.

Globaalin ja eurooppalaisen toimintaympäristön vahvistuminen ja tietoisuuden lisääntyminen merkitsevät talouden kytkentöjen kautta sitä, että tietosuojaan liittyviä kysymyksiä ei ole mahdollista ratkoa enää kansallisesti. Datajättien tulo uusille markkinoille lisää tarvetta eurooppalaiselle yhteistyölle. Tietosuoja on entistä vahvemmin kaikkia EU:n jäsenvaltioita sitova perusoikeus ja keskeinen tekijä niin kilpailukyvyn kuin yhteiskunnan turvallisuuden edistämässä. Yhteisten digitaalisten sisämarkkinoiden kehityksen vahvistamisen lisäksi kyse on kansallisesta kilpailukyvystä - liiketoiminta ja sinänsä myös julkishallinnon asianmukainen toiminta tarvitsee ennustettavasi ja riittävän nopeasti toimivan valvontaviranomaisen.

Euroopan tietosuojaneuvoston jäseniä ovat kansallisten valvontaviranomaisten johtajat. Euroopan tietosuojaneuvosto valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. Tietosuojavaltuutettu Anu Talus on valittu Euroopan tietosuojaneuvoston puheenjohtajaksi 25.5.2023. Toimikausi on viisivuotinen. Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) luotiin tietosuoja-asetuksella ja sen tehtävistä säädetään suoraan tietosuoja-asetuksessa. Sillä on merkittävä rooli EU:n sisämarkkinoilla, sillä EDPB pyrkii ohjeistuksellaan ja sitovilla päätöksillään harmonisoimaan ja auttamaan tietosuojasääntelyn soveltamista EU:n alueella. EDPB:n ohjeilla on keskeinen rooli niin yksityisen kuin julkisen sektorin toimijoille tietosuojasääntelyn soveltamisessa.

Euroopan tietosuojaneuvosto:

- tekee sitovia päätöksiä GDPR:n soveltamisesta
- tarjoaa yleisiä ohjeita (mm. suuntaviivoja, suosituksia ja hyviä käytänteitä) yleisen tietosuoja-asetuksen selventämiseksi
- antaa yhdenmukaisuutta koskevia suuntaviivoja, joilla varmistetaan, että kaikki kansalliset sääntelyelimet tulkitsevat yleistä tietosuoja-asetusta samalla tavoin esimerkiksi kahteen tai useampaan maahan liittyvissä tapauksissa
- neuvoa Euroopan komissiota tietosuojakysymyksissä ja uusiin henkilötietojen suojan kannalta tärkeisiin EU-säädösehdotuksiin liittyvissä asioissa
- kannustaa kansallisia tietosuojaviranomaisia tekemään yhteistyötä ja jakamaan tietoja ja parhaita käytäntöjä keskenään.

Kansalliset viranomaiset ovat velvollisia noudattamaan EDPB:n sitovia päätöksiä. EDPB:n tekemillä sitovilla päätöksillä on huomattavaa globaalia merkitystä. Esimerkiksi hiljattain EDPB puuttui päätöksellään siihen, miten TikTok käsittelee lasten henkilötietoja ja millä tavoin alaikäisiä tunnistetaan verkossa. Toinen tuore esimerkki koskee Metan harjoittamaa kohdennettua markkinointia. Päätöksellä on vaikutusta Metan liiketoimintamalliin. Osa kansallisen valvontaviranomaisen toimivallasta on siirretty Euroopan tietosuojaneuvostolle, eikä kansallinen valvontaviranomainen voi poiketa Euroopan tietosuojaneuvoston linjasta.

Euroopan tietosuojaneuvosto kokoontuu täysitunto-muodossa kerran kuukaudessa. Täysistunnoissa käsiteltävät asiat valmistellaan niin kutsutuissa alatyöryhmissä, joita on 13.

Euroopan tietosuojaneuvoston antamien päätösten ja linjausten merkitys kasvaa. Suomen kansallisen näkökulman esille tuominen tietosuojaviranomaisten yhteistyössä on entistä tärkeämpää kansalaisten oikeuksien sekä organisaatioiden toiminnan ja kilpailukyvyn varmistamiseksi. Rajat ylittäviä vaikutuksia sisältäviä asioita ei käsitellä enää yksinomaan kansallisessa menettelyssä, vaan jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten muodostamassa kokoonpanossa. Kyse on myös tietosuoja sääntelyn yhdenmukaisten tulkintojen luomisesta. Samalla EU:iin kohdistuu sisäisiä ja ulkoisia haasteita, jotka koettelevat sen yhtenäisyyttä ja toimintakykyä myös henkilö-
tietojen käsittelyssä.

Toimintaympäristössä on käynnissä tietosuojaviranomaisen roolin murros ja kasvu. Viranomaisen roolin ja tehtävien painotuksia joudutaan arvioimaan uuden lainsäädännön ja jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön valossa. Tietosuojaviranomaisen ydinprosesseiksi ovat muodostuneet kolme lohkoa: ennakkovalvonta, jälkivalvonta sekä vaikuttaminen ja yleinen ohjaus. Näköpiirissä on myös tietosuojaviranomaisen tehtävien laajentuminen uusille tehtäväalueille. Uusia viranomaistehtäviä ennakoidaan tulevan muun muassa EU:n viidestä datataloutta edistävästä asetusehdotusta (ns. "big five"), Euroopan terveysdata avaruutta koskeva asetuksesta, valmisteilla olevasta sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksesta. Tehtäväkentässä tapahtuvia muutoksia tulee pohtia myös suhteessa viranomaisen resursointiin. Sisäisiä prosesseja kehitetään jatkuvan kehittämisen periaatteiden mukaisesti, jotta toimintaympäristön haasteisiin kyetään vastaamaan oikea-aikaisesti.

3 Tulostavoitteet

Vaikuttavuustavoitteet

Tulostavoite1: Ennustettavasti ja oikea-aikaisesti toimiva tietosuojaan valvontaviranomainen edistää ja turvaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia digitalisoituvassa yhteiskunnassa	
2024	- Tuetaan organisaatioasiakkaiden valmiuksia noudattaa tietosuojalainsäädäntöä lisäämällä yleistä tietoisuutta ja osaamista. - erityisesti PK-yritysten ohjeistus ja neuvonta - Pidetään lasten ja ikääntyneiden tietosuojakysymyksiä esillä eri tason yhteistyössä sekä toiminnan ohjauksessa ja valvonnassa. - Määritetään toiminnan painopistealueet vastaamaan toiminta- ja lainsäädäntöympäristöä huomioiden hallitusohjelman tavoitteet. - Tiedotetaan tehdyistä ratkaisuksista, linjanvedoista ja suunnitelluista toimenpiteistä sekä kehitetään ulkoista viestintää suunnitelmallisesti. - Sidosryhmäyhteistyön tilannekuvan kirkastaminen ja siihen liittyvän kehittämissuunnitelman luominen. - Otetaan viimeisetkin asetuksen mukaiset toimivaltuudet täysimääräisesti käyttöön.
2025	Pääosin samat (pl. viimeisten toimivaltuuksien käyttöönotto)
2026	Pääosin samat (pl. viimeisten toimivaltuuksien käyttöönotto)
2027	Pääosin samat (pl. viimeisten toimivaltuuksien käyttöönotto)
Tulostavoite 2: Eurooppalainen yhteistyö toimii osana kansallista tietosuojaan ohjaus- ja valvontatehtävää	
2024	- Edistetään kansainvälisessä yhteistyössä eurooppalaisen tietosuojasäätelyn muodostamista kansainväliseksi malliksi. - Vaikutetaan valittujen kansainvälisen toiminnan strategisten painopisteiden osalta aktiivisesti Euroopan tietosuojaneuvostossa ennakoitavan toimintaympäristön luomiseksi. - Tuodaan kansallisesti käytettäväksi EDPB:ssä yhdessä luotuja työkaluja ja toimintamalleja (esim. seuraamusmaksun määräytyminen). - Identifioidaan keskeiset vaikuttamiskohteet ja toimitaan oikea-aikaisesti sekä kehitetään rajat ylittävien asioiden käsittelyä.
2025	Pääosin samat kuin edellisenä vuonna.
2026	Pääosin samat kuin edellisenä vuonna.
2027	Pääosin samat kuin edellisenä vuonna.
Tulostavoite 3: Tietosuoja toteutuu hallinnon uudistus- ja digitalisaatiohankkeissa	
2024	- Pyritään vaikuttamaan siihen, että digitalisaation edistämisen eri hankkeissa huomioidaan riittävä tietosuojaosaamisen tarve ja tietosuojavaikutusten arvioinnin välttämättömyys ennen investointeja ja toimenpiteitä. - Seurataan, että digitalisaation edistämishankkeita toteutetaan tietosuojaan vaikutusten arvioinnin mukaisin toimenpitein. - Osallistutaan aktiivisesti tekoälyn ja automaattisen päätöksenteon käyttöä koskeviin lainsäädäntöhankeisiin ja pyritään vaikuttamaan kehittämishankkeisiin.
2025	- Seurataan, että digitalisaation edistämishankkeita toteutetaan tietosuojaan vaikutusten arvioinnin mukaisin toimenpitein - Pyritään vaikuttamaan tekoälyn ja automaattisen päätöksenteon käyttöä koskeviin kehittämishankkeisiin tietosuojaan varmistamiseksi.
2026	Pyritään vaikuttamaan tekoälyn ja automaattisen päätöksenteon käyttöä koskeviin kehittämishankkeisiin tietosuojaan varmistamiseksi.

2027	
Tulostavoite 4: Tietosuoja ja siihen kohdistuvat vaikutukset huomioidaan kattavasti lainvalmisteluhankkeissa	
2024	- Vaikutetaan aktiivisesti lainvalmisteluun ja osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Huomioidaan erityisesti komission digihankkeet ja tietosuojaviranomaisen toimivaltaan liittyvät kysymykset. - Pyritään vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisen tietosuojasääntelyn kansallinen täytäntöönpano säilyy yhdenmukaisena. - Tuetaan valmistelua julkisen sektorin seuraamusmaksuista vastaavasti, kuin muissa Pohjoismaissa.
2025	- Vaikutetaan aktiivisesti lainvalmisteluun ja osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. - Pyritään vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisen tietosuojasääntelyn kansallinen täytäntöönpano säilyy yhdenmukaisena.
2026	- Vaikutetaan aktiivisesti lainvalmisteluun ja osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. - Pyritään vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisen tietosuojasääntelyn kansallinen täytäntöönpano säilyy yhdenmukaisena.
2027	- Vaikutetaan aktiivisesti lainvalmisteluun ja osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. - Pyritään vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisen tietosuojasääntelyn kansallinen täytäntöönpano säilyy yhdenmukaisena.
Tulostavoite 5: Oikeusturva toteutuu käytännössä	
2024	Yli vuoden avoinna olevien asioiden määrä laskee, ellei vireille tulleiden asioiden määrä edelleen kasva.
2025	Yli vuoden avoinna olevien asioiden määrä laskee, ellei vireille tulleiden asioiden määrä edelleen kasva.
2026	Yli vuoden avoinna olevat asiat ovat perusteltuja poikkeuksia.
2027	Yli vuoden avoinna olevat asiat ovat perusteltuja poikkeuksia.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tulostavoite 6: Organisaatorakenne ja toimintatavat mahdollistavat tehokkaan toiminnan	
2024	- Arvioidaan organisaatiouudistusta. - Varmistetaan, että organisaatorakenne ja toimintatavat mahdollistavat tehokkaan työskentelyn ja asioiden tasaisen jakautumisen. - esim. esihenkilöiden saavutettavuus, ratkaisija-ylitarkastaja tehtävä - data-analytiikkaa hyödynnetään mm. asioiden tasaisen jakautumisen varmistamisessa. - Seuraamuskollegiomenettelyn kehittäminen.
2025	
2026	
2027	
Tulostavoite 7: Käsittelyketjut ja menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan	
2024	- Luodaan tiekartta automaation hyödyntämiseen TSV:n toiminnassa, ml. hallintopäätökset. - Tietoturvaloukkausilmoitusten käsittelyn edelleen kehittäminen ja automatisoinnin hyödyntäminen.

	• Kehitetään Euroopan tietosuojaneuvoston asioiden ja rajat ylittävien asioiden käsittelyä. • Akkreditointitoiminnon kehittäminen. • Valvontaa suoritetaan erikseen vahvistettavan suunnitelman mukaisesti.
2025	
2026	
2027	
Tulostavoite 8: Sidosryhmäyhteistyö ja strategiset kumppanuudet lisäävät toiminnan vaikuttavuutta	
2024	• Sidosryhmäyhteistyön tilannekuvan kirkastaminen ja kehittämissuunnitelman luominen, ml. EDPB-yhteistyö. • Järjestetään tietosuojapäivä tukemaan tietosuojavastaavien verkostoitumista ja osaamista. • Yhteistyö erityisesti oikeusministeriön ja kilpailu- ja kuluttajaviranomaisten, sekä muiden viranomaisten kanssa tukee toiminnan vaikuttavuutta ja ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta.
2025	• Järjestetään tietosuojapäivä tukemaan tietosuojavastaavien verkostoitumista ja osaamista. • Vakiinnutetaan sidosryhmäyhteistyön uusi toimintamalli, siten, että se tukee suomalaisten rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden kilpailukykyä.
2026	• Järjestetään tietosuojapäivä tukemaan tietosuojavastaavien verkostoitumista ja osaamista.
2027	• Järjestetään tietosuojapäivä tukemaan tietosuojavastaavien verkostoitumista ja osaamista. • Vakiinnutetaan sidosryhmäyhteistyön uusi toimintamalli.
Tulostavoite 9: Tietojärjestelmät ja muut työvälineet ovat tietoturvallisia, käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa.	
2024	• Kehitetään ja vakiinnutetaan tiedonhallintaa palvelemaan lakisääteisten tehtävien hoitamista. • Kehitetään tiedolla johtamisen välineitä ja käytäntöjä (data-analytiikka). • Selkiytetään edelleen rooleja asiakkuuksissa suhteessa valtionhallinnon palveluntarjoajiin.
2025	• Kehitetään ja vakiinnutetaan tiedonhallintaa palvelemaan lakisääteisten tehtävien hoitamista. • Hyödynnetään analysoitua tietoa johtamisen tukena. • Selkiytetään edelleen rooleja asiakkuuksissa suhteessa valtionhallinnon palveluntarjoajiin.
2026	• Vakiinnutetaan tiedonhallintaa palvelemaan lakisääteisten tehtävien hoitamista. • Hyödynnetään analysoitua tietoa johtamisen tukena. • Selkiytetään edelleen rooleja asiakkuuksissa suhteessa valtionhallinnon palveluntarjoajiin.
2027	

4 Voimavarojen hallinta

Tietosuojavaltuutetun toimistossa panostetaan henkilöstön hyvinvointiin, voimavarojen hallinnan tavoitteet 1–4. Henkilöstön hyvinvointiin liittyen keskeisinä vaikuttavina asioina organisaation tasolla vaikutetaan tehtävien hyvällä johtamisella ja organisoinnilla, riittävällä resurssoinnilla ja tehtävien tasaisella jakamisella. Lisäksi tavoitteenamme on, että henkilöstön työjonot lyhentyisivät ja vireille tulleet asiat saataisiin ratkaistua tarkoituksenmukaisessa aikataulussa. Tietosuojavaltuutetun toimistossa on nollatoleranssi häirinnälle ja muulle epäasialliselle kohtelulle. Tietosuojavaltuutetun toimistossa on käytössä varhaisen tuen -malli.

Tietosuojavaltuutetun toimisto seuraa henkilötövuosimäärien kehitystä sekä henkilöstön työtyytyväisyyttä. Yhtenä keskeisenä tavoitteena toimisto seuraa ja on asettanut tavoitteet myös käsiteltävinä olevien asioiden suhteen (työjonossa olevat asiat). Tietosuojavaltuutetun toimiston panostaa vuoden 2024 aikana käsiteltävien asioiden tasaiseen ja tarkoituksenmukaiseen jakautumiseen ja tässä hyödynnämme myös data-analytiikkaa. Lisäksi selvitämme vuoden 2024 aikana, miten pystymme hyödyntämään automatisointia asioiden seulonnassa ja käsittelyssä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston toimitilat Lintulahdessa palvelevat toimintaamme hyvin. Hyvillä toimitiloilla on havaittu olevan positiivista vaikutusta myös henkilöstön kokonaistyytyväisyyteen.

Vuoden 2024 aikana yhtenä keskeisenä muutostekijänä on tunnistettu oikeushallinnon erityisviranomaiset viraston perustamisvalmistelut sekä niiden vaikutus henkilöstöön. Tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu aktiivisesti viraston perustamisvalmisteluihin ja pyrkii sitä kautta saavuttamaan hallintopalveluihin lisäarvoa suhteessa nykyiseen tilanteeseen.

Lisäksi tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu hallinnonalan Pidetty! -hankkeen eri toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on lisätä työnantajan mahdollisuutta valita hyvien hakijoiden joukosta parhaat, vahvistaa työnantajakuva ja mainetta suositeltuna työpaikkana, vahvistaa työn mielekkyyttä, hallita vaihtuvuutta, kehittää vaikuttavaa perehdyttämistä ja hyödyntää tehokkaasti henkilöstöresursseihin osoitetut määrärahat.

Voimavarojen hallinnan tavoitteet

<i>Voimavarojen hallinnan tavoite 1: Työyhteisö on oikeudenmukainen ja tukee hyvinvointia</i>
<i>Voimavarojen hallinnan tavoite 2: Käsiteltävät asiat jakautuvat tasaisesti ja tarkoituksenmukaisesti</i>
<i>Voimavarojen hallinnan tavoite 3: Resurssit riittävät tehtävien hoitamiseen asianmukaisesti ja tarkoituksenmukaisessa aikataulussa</i>
<i>Voimavarojen hallinnan tavoite 4: Henkilöstön sisäisen motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen</i>

Voimavarojen hallinnan tavoitteisiin liittyvät mittarit

	Toteuma 2022	Toteutuma 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027
<i>Henkilötövuodet</i>	49,1	50,0	57,5	56	56	54,5
<i>VMBarometri: kokonaistyytyväisyys</i>	3,05	3,08	3,2	3,3	3,4	3,5
<i>Työjonossa olevat asiat</i>	yli 100	yli 100	70–100	70–100	50–70	50–70

Vakinaisten virkojen määrä vuonna 2024 on yhteensä 55 (sisältäen valtuutetut sekä TAE 2024 lisäresurssi 2 htv). Kaikkiin virkavapaisiin pyritään saamaan sijaiset. Lisäksi toimistossa on määräaikaista virkasuhteita yhteensä noin 4 htv. Vuonna 2024 toimiston ruuhkautuneen työtilanteen vuoksi tullaan hyödyntämään määräaikaista virkasuhteita ruuhkan purkutehtäviin. Tietosuojavaltuutetun toimisto hyödyntää määräaikaisten rekrytoinneissa siirtomäärärahaa.

Resurssien turvaamisessa ensiarvoisen tärkeää on tiivis ja hyvä yhteistyö ministeriön kanssa, että uusien lakihankkeiden myötä tietosuojaviranomaiselle tulevien uusien tehtävien resurssointi on riittävä.

Toiminnan rahoitus

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	685	716	1051			
TA ja LTAt / kehys	4112	4627	5030	4900	4900	4764
Käytettävissä oleva rahoitus	4797	5343	6081			
Menot	4167	4342				
Tulot	85	50				
Nettomenot	4081	4292				
Siirtyy seuraavalle vuodelle	716	1051				

Taulukossa on vuosien 2024–2027 määrärahat perustuvat julkisen talouden suunnitelmaan. Eduskunta hyväksyy talousarvioesitykset vuosittain. Lisäksi TSV:llä on käytettävissään edelliseltä vuodelta siirtyvä määräraha.

Tietosuoja-valtuutetun seuraamuskollegio on määrännyt vuonna 2023 hallinnollisia seuraamusmaksuja yhteensä 464 600 euroa ja vuonna 2022 yhteensä 1 195 300 euroa. Vuoden 2024 hallinnollisten seuraamusmaksujen määrää ei voi vielä ennakoita.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossojpmus koskee vuosia 2024–2027. Sopimuksessa sovitaan varsinaisesti vuoden 2024 koskevistä tavoitteista ja talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia.

Tulostavoitteiden toteutumista arvioidaan alustavasti puolivuosisikatsauksessa ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Oikeusministeriö ohjeistaa raportointiaikatauluista erikseen.

Paikka ja päiväys

Kansliapäällikkö Pekka Timonen

Tietosuojavaltuutettu Anu Talus

6 Liitteet

Liite 1 Tietosuojavaltuutetun toimiston painopisteet 2024

**Oikeusministeriön ja Vanhusasiavaltuutetun välinen tulossopimus
vuosille 2024-2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	5
3	Tulostavoitteet.....	6
4	Voimavarojen hallinta	7
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	8
6	Liitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Strategiset linjaukset

Vanhusasiavaltuutetun valtakunnallinen viranomaistoiminta käynnistyi Suomessa tammikuussa 2022. Tehtävää perusteltiin väestön ikääntymisellä ja iäkkäiden asemassa esiin tulleilla puutteilla. Vanhusasiavaltuutetun tehtävät ikääntyneiden aseman ja oikeuksien edistäjänä on määritelty laissa seuraavasti:

Vanhusasiavaltuutetun tulee tehtävässään:

- 1) seurata ja arvioida ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista;
- 2) seurata lainsäädäntöä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin;
- 3) tehdä aloitteita, antaa lausuntoja sekä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun;
- 4) laatia ja teettää selvityksiä sekä julkaista raporteja;
- 5) edistää tiedotusta ja välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa;
- 6) edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edustavien toimijoiden välillä.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210753>

Vanhusasiavaltuutetusta annetun lain 1 §:n mukaan vanhusasiavaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Hallituksen esityksessä on täsmennetty, että tämä sisältää itsenäisyyden ja riippumattomuuden päätettäessä resurssien kohdentamisesta ja henkilöstöä koskevasta päätöksenteosta.

Lain mukaisesti vanhusasiavaltuutettu toimii itsenäisenä ja riippumattomana viranomaisena ja vanhusasiavaltuutetun toimisto on yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston yhteydessä. Hallituksen esityksessä HE 31/2023 laiksi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta ja siihen liittyviksi laeiksi on esitetty muutosta vanhusasiavaltuutettua koskevaan lainsäädäntöön siten, että todetaan vanhusasiavaltuutetun toimivan Oikeusministeriön hallinnonalalla.

Oikeusministeriön hallinnonalalla toimivana erillisviranomaisena vanhusasiavaltuutettu kehittää toimintansa tuloksellisuutta yhdessä oikeusministeriön kanssa kuvaamalla vuosittain toimintansa tavoitteet ja sopimalla resursseista oikeusministeriön kanssa.

Vanhusasiavaltuutettu seuraa ja arvioi lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti iäkkäiden asemaan ja oikeuksien toteutumiseen liittyvää valtakunnallista päätöksentekoa. Olennaisia päätöksentekoa ohjaavia asiakirjoja ovat hallitusohjelma, valtion talousarviot ja valtioneuvoston periaatepäätökset (mm. Digikompassi ja Demokratiaohjelma). Valtuutettu seuraa näissä asiakirjoissa todettujen tavoitteiden toimeenpanoa ikääntyneiden oikeuksien toteutumisen ja aseman näkökulmasta. Valtuutettu seuraa soteuudistukselle asetettuja tavoitteita ja niiden toimeenpanoa hyvinvointialueilla ikääntyneiden oikeuksien näkökulmasta ja tekee tältä osin yhteistyötä lakisääteisten alueellisten vanhusneuvostojen kanssa. Kunnallista päätöksentekoa vanhusasiavaltuutettu seuraa yhteistyössä lakisääteisten kunnallisten vanhusneuvostojen kanssa tehtävän yhteistyön avulla.

Vanhusasiavaltuutetun tehtävä käynnistyi vuoden 2022 alussa. Iäkkäiden asemassa on pitkään tapahtunut kohentumista: heidän hyvinvointinsa, terveytensä ja toimintakykynsä oli parantunut ja vaikeita toimeentulovaikeuksia oli yhä pienemmällä joukolla. Myönteinen kehitys on kuitenkin joko hidastunut, pysähtynyt tai tilanne on muuttunut aikaisempaa huonommaksi. Myös iäkkäiden keskinäinen eriarvoisuus on kasvanut ja erityisesti ero kaikkein pienituloisimman viidenneksen ja muiden välillä on kasvanut.

Keskimääräinen elinikä oli noussut pitkään ja iäkkäiden määrä on kasvanut. Tämä kehitys jatkuu tulevina vuosikymmeninä. Koska samalla lapsia on syntynyt ennätyksellisen vähän viimeisten vuosikymmenten aikana, on yli 70-vuotiaiden osuus väestöstä kasvanut suuremmaksi kuin koskaan ennen.

Ikääntyneen väestön moninaisuus liittyy erittäin suureen ikähaarukkaan ja lukuisiin muihin tekijöihin. Vanhusasiavaltuutetun työn kannalta olennaista on hahmottaa koko ikääntyneitä väestöä koskevat tehtävät sekä iäkkäiden oikeuksien ja aseman kannalta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ryhmien oikeuksien ja aseman kohentamiseksi tehtävä työ. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa ympärivuorokautisen hoidon sekä säännöllisen kotihoidon asiakkaat, iäkkäät omaishoidettavat ja omaishoitajat, vaikeavammaiset ja vaikeasti sairaat iäkkäät henkilöt, kaikkein pienituloisimmat iäkkäät, eri vähemmistöihin kuuluvat iäkkäät, erityisen syrjäisillä seuduilla asuvat iäkkäät, ilman digitaitoja olevat sekä ne iäkkäät, joilla ei ole omaisia tai läheisiä.

Iäkkäiden hyvinvoinnilla ja sitä tukevilla päätöksillä on yhä suurempi yhteiskunnallinen merkitys. Valtiotaloutta ja sen kehittymistä on viime vuosikymmenen aikana tarkasteltu huoltosuhteen käsitteen kautta, joka määrittelee huollettaviksi kaikki yli 65-vuotiaat. Tarkastelussa jää huomiotta yli 65-vuotiaiden merkittävä ja edelleen kasvava

panos työelämässä, läheisten hoidossa ja auttamisessa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa sekä läheistensä rahallisina tukijoina.

Ikään perustuva syrjintä on useiden tutkimusten mukaan yleistä. Vanhuudessa tämä tarkoittaa sitä, että korkean iän perusteella asetetaan lähtökohtaisesti nuorempia heikompaan asemaan. Huoltosuhde -käsitteen käyttö voi ylläpitää ajattelua ja toimintaa, jossa iäkkäiden asemaa yhdenvertaisina kansalaisina ei täysin tunnusteta. Vanhusasiavaltuutettu pyrkii tunnistamaan ja nostamaan esille päätöksenteossa ilmenevää ikään perustuvaa eriarvoisuutta ja rakenteellisen syrjinnän ilmenemistä ja tuomaan esille iäkkäitä koskevia tietoja päätöksentekijöille.

Vuonna 2023 toimintansa aloittaneen Orpon hallituksen hallitusohjelmassa iäkkäiden asema ja oikeudet ovat esillä monessa kohdin. Hallituskauden alussa tehty supistukset sosiaaliturvaan tulevat vaikeuttamaan kaikkein pienituloisimpien iäkkäiden toimeentuloa. Valmistelussa on esityksiä, jotka toteutuessaan voivat heikentää erityisesti haavoittuvassa tilanteessa olevien iäkkäiden mahdollisuuksia saada tarvitsemiaan palveluja. Hallitusohjelmassa hallitus on sitoutunut edistämään ikääntyneiden toimintakykyä ja mahdollisuuksia hankkia ja ylläpitää digitaitoja sekä asioida viranomaisten kanssa muutoin kuin sähköisillä välineillä. Hallitusohjelmassa on linjattu tavoitteeksi tehdä viranomaisasioinnista ensi sijassa sähköistä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden ja potilaiden itsemääräämisen vahvistamiseksi ja rajoitustoimien käytön säätelämiseksi on etenemässä hallitusohjelman mukaisesti. Säädökset puuttuvat iäkkäiden ympärivuorokautisesta hoidosta, vaikka rajoitustoimien käyttö on päivittäistä ja siihen liittyy ongelmia. Tämä koskettaa noin 50 000-70 000 valtaosin vaikeasti muistisairasta henkilöä vuosittain.

Vanhusasiavaltuutetun tehtävä kattaa kaikkia elämänalueita koskevat kysymykset, jotka ovat merkityksellisiä iäkkäiden aseman ja oikeuksien toteutumisen kannalta. Erityisesti korostuvat niiden iäkkäiden asema ja oikeudet, jotka eivät itse pysty omia oikeuksiaan edistämään. Päätöksentekoon vaikuttaminen on toiminnan ydin ja siihen liittyvät eri toimintamuodot, joiden avulla iäkkäiden aseman ja oikeuksien edistämiseen pyritään.

Vanhusasiavaltuutetun tehtävä asettuu osaksi iäkkäiden asemaa ja oikeuksia edistävien tahojen kokonaisuutta. Se voidaan jakaa järjestöihin, kuten eläkeläisjärjestöt, iäkkäiden oikeuksien toteutumista valvoviin tahoihin sekä tiedontuottajiin kuten tilastoviranomaiset ja tutkijayhteisöt. Samoin tehtävä asettuu osaksi perus- ja ihmisoikeuksia edistävien viranomaisten kokonaisuutta. Vanhusasiavaltuutettu tekee yhteistyötä näiden eri tahojen kanssa ja edistää heidän keskinäistä yhteistyötään iäkkäiden aseman vahvistamiseksi. Vanhusasiavaltuutetun strategista vaikuttamistehtävää tukemaan ja ikääntyneiden mukana oloa vanhusasiavaltuutetun toiminnassa vahvistamaan on perustettu seniorivaikuttajien ryhmä vuosille 2022-2024.

Vaikuttamistyössä olennainen osa ovat säädösvalmisteluun ja viranomaisten ohjeistuksiin laaditut kannanotot ja lausunnot sekä asiantuntijakuulemiset. Vuoropuhelu valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten päättäjien ja johtavien viranhaltijoiden kanssa on toinen tärkeä vaikuttamisen keino.

Mediayhteistyön kautta välitetään iäkkäitä koskevaa tietoa ja heidän asemansa vahvistamiseen liittyviä näkökulmia. Vanhusasiavaltuutettu osallistuu erilaisiin iäkkäiden asemaan liittyviin tilaisuuksiin ja yhteistyötapaamisiin välittääkseen iäkkäiden asemaan liittyviä näkökulmia sekä pitääkseen yllä ajantasaista tietopohjaa ja kuullakseen iäkkäiden kokemuksia ja näkemyksiä eri puolella Suomea.

Suomessa iäkkäiden asemaa koskeva tietopohja on melko hyvä. Vanhusasiavaltuutetun toimisto keskittyy olemassa olevan tiedon yhteen vetämiseen ja hyödyntämiseen. Tämä lisää iäkkäitä koskevan tutkimus- ja tilastotiedon käyttöä päätöksenteossa.

Valtioneuvoston linjausten mukaisesti oikeusministeriö valmistelee ministeriön yhteydessä toimivien itsenäisten viranomaisten tukipalvelujen siirtämistä oikeusministeriöstä perustettavalle hallintovirastolle. Tässä kehityksessä turvataan valtuutettujen itsenäinen ja riippumaton asema. Valtuutettu käy jatkossakin vuosikeskustelut oikeusministeriön kanssa. Valtuutettu hyödyntää saatavissa olevia hallinnon tuki- ja kehittämispalveluja.

Vanhusasiavaltuutettu toteuttaa riskienhallintaa osana strategista suunnitteluaan (toimintaympäristöön ja viestintään liittyvät riskit), osana tietohallinnon ohjeistuksen kehittämistä (tietotekniikkaan liittyvät riskit) sekä osana henkilöstösuunnitteluaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa (henkilöstöön ja työturvallisuuteen liittyvät riskit).

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vanhusasiavaltuutetun tavoitteet yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta ovat vahvistaa ikääntyneiden yhdenvertaista asemaa sekä edistää heidän perus- ja ihmisoikeuksiensa toteutumista. Lakisääteiseen tehtävään perustuvat vanhusasiavaltuutetun yhteiskunnalliset tavoitteet ovat laajat. Vanhusasiavaltuutettu on tehnyt ensimmäiselle viisivuotiskaudelle linjaukset siitä mihin asiakokonaisuuksiin keskitytään (ks. seuraava luku). Tavoitteiden mukaista toimintaa viedään eteenpäin niillä keinoin, jotka lainsäädännössä on määritelty vanhusasiavaltuutetulle itsenäisenä ja riippumattomana viranomaisena.

Vanhusasiavaltuutettu määritteli missionsa ja visionsa vuonna 2022 viidelle vuodelle.

Missio: Edistämme ikääntyneen väestön ja erityisesti iäkkäiden haavoittuviin ryhmiin kuuluvien oikeuksia ja asemaa kaikissa tehtävissämme. Seuraamme ja arvioimme ikääntyneiden oikeuksien toteutumista päätöksenteossa ja lainvalmistelussa. Vanhusasiavaltuutettu on asiantunteva, luotettava ja tunnettu viranomainen sekä yhteiskunnallinen keskustelija ja perusoikeuksien edistäjä.

Visio: Ikääntyneiden yhdenvertainen asema muihin ikäryhmiin nähden sekä ikääntyneiden keskinäinen yhdenvertaisuus toteutuu Suomessa.

Vanhusasiavaltuutetun perustehtävä on edistää aloitteellisesti ja asiantuntevasti iäkkäiden yhdenvertaisen aseman ja oikeuksien toteutumista ensisijaisesti ennakkollisen vaikuttamisen keinoin.

3 Tulostavoitteet

Vanhusasiavaltuutettu on määritellyt viiden ensimmäisen toimintavuoden strategiset päämääränsä ja tavoitteensa. Vuoden 2027 alussa päättyy ensimmäisen vanhusasiavaltuutetun viisivuotiskausi ja vuodesta 2027 tavoitteiden asettamista varten tehdään kokonaisarvio ensimmäisen viisivuotiskauden vaikuttavuudesta.

1. *Päämäärä 2023–2026: Iäkkäiden yhdenvertainen asema ja oikeudet toteutuvat Suomessa.*
Vaikutus: Ikääntyneiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen tilannetta ja ongelmakohtia ja niiden ratkaisuvaihtoehtoja sekä iäkkäiden toimijuutta yhteiskunnassa tunnetaan paremmin.
Välitavoite 2024: Vanhusasiavaltuutettu tunnetaan iäkkäiden perus- ja ihmisoikeustilannetta hyvin tuntevana tahona, jonka asiantuntemusta käytetään valtakunnallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa.
2. *Päämäärä:2023–2026: Ikäsyryjä on vähentynyt.*
Vaikutus: Parempi tietoisuus ikäsyrynnästä ja sen vähentämisen keinoista päätöksenteossa, lainsäädännössä ja mediassa. Säädösvalmistelun tueksi on kehitetty ikävaikutusten arvioinnin menetelmiä.
Välitavoite 2024: Tieto ja keskustelu ikäsyrynnän ilmenemismuodoista ja ikäsyrynnän vähentämisen keinoista on lisääntynyt.
3. *Päämäärä:2023–2026: Iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen toimia on enemmän kuin ennen koronapandemiaa.*
Vaikutus: kunnissa ja hyvinvointialueilla iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu sote-uudistuksen ja kuntien toiminnan osana. Järjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueiden hyviä HYTE-esimerkkejä tunnetaan paremmin.
Välitavoite 2024: Tietoisuus on lisääntynyt iäkkäiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tärkeydestä ja keinoista. Samoin tieto on lisääntynyt siitä, että eri iäkkäiden ryhmät tarvitsevat yhdenvertaiset mahdollisuudet ylläpitää ja kohentaa hyvinvointiaan ja terveyttään.
4. *Päämäärä:2023–2026: SOTE-palvelujen saatavuus, oikea-aikaisuus ja laatu vastaavat paremmin iäkkäiden tarpeisiin kuin ennen koronapandemiaa.*
Vaikutus: Päättäjien tietoisuus on lisääntynyt tarvittavista lisäresursseista ja hyvin toimivista palveluista.
Välitavoite 2024: Hyvinvointialueiden ja valtakunnallisten päättäjien tieto on lisääntynyt siitä, miten tärkeää on, että iäkkäät saavat tarvitsemansa palvelut oikeaan aikaan sekä siitä, millaisia seurauksia on palveluiden riittämättömyydestä kaikkein haavoittuvimmissa tilanteissa olevien ryhmien kannalta.
5. *Päämäärä 2023–2026: reilumpi digiyhteiskunta iäkkäille digiä käyttäville ja käyttämättömille.*
Vaikutus: Päättäjät tuntevat paremmin digiyhdenvertaisuuden lisäämiseen liittyviä keinoja myös digipalveluita käyttämättömien kannalta. Digiyhdenvertaisuus huomioidaan paremmin säädösvalmistelussa ja yhteiskunnassa.
Välitavoite 2024: Yleiskuvaus iäkkäiden digitilanteesta on valmistunut ja ratkaisuvaihtoehtoja digitaalisen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi on kuvattu ja välitetty valtakunnallisille päätöksentekijöille.

4 Voimavarojen hallinta

Vanhusasiavaltuutettu on asettanut toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, henkilöstöä koskevat tavoitteet sekä taloutta koskevat tavoitteet. Näiden toteutumista seurataan laadullisesti (työyhteisössä yht. 5 työntekijää) ja talousseurannan avulla.

Vanhusasiavaltuutetun toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet, henkilöstöä koskevat tavoitteet sekä taloutta koskevat tavoitteet.

1. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoite a: Kehitämme kaikkia vanhusasiavaltuutetusta annetun lain (753/2021) mukaisia tehtäväalueitamme.
2. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoite b: Vanhusasiavaltuutetulla on kiinteä yhteistyö ja verkostot muiden keskeisten toimijoiden kanssa.
3. Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoite c: Käsitlemme asioitamme tehokkaasti ja joustavasti.
4. Henkilöstötavoitteet a-c: Resurssien ja tehtävienjako on tarkoituksenmukainen. Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen työkyky. Työpaikka on yhdenvertainen ja monimuotoinen.
5. Taloutta koskevat tavoitteet: Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteensovitettu strategisten linjausten kanssa.

Vanhusasiavaltuutetun toiminnan rahoitus

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti (1000 euroa)	2022	2023 arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	115	273	193	93	0	0
TA ja LTAt / kehys	400	400	405	405	405	405
Käytettävissä oleva rahoitus	515	673	598	498	405	405
Menot	242	480	505	498	405	405
Tulot	0	0	0	0	0	0
Nettomenot	242	480	505	498	405	405
Siirtyy seuraavalle vuodelle	273	193	93	0	0	0

Määrärahasta on vähennetty vuosittain 100 000 euroa siirtona yhdenvertaisuusvaltuutetulle tukipalveluiden (hallinto ja viestintä) hoitamisesta. Vanhusasiavaltuutettu on esittänyt v. 2026 eteenpäin 70 000 euron lisäystä vuosittaisiin toimintamenoihin kehysesityksessä.

Vanhusasiavaltuutetun toiminnan rahoitus toimintamenomomentilla

TOIMINNAN RAHOITUS Kaikki viraston käytettävissä olevat momentit (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Viraston pääasiallinen toimintamenomomentti 250103 netto	400	400	405	405	405	405

Vanhusasiavaltuutetun tulojen ja menojen erittely

TULOJEN JA MENOJEN ERITELY (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Henkilöstökulut	190	385	405	405	335	335
Toimitilavuokratulot	25	25	35	35	35	35
Palvelujen ostokulut	20	40	40	38	20	20
Muut kulut	7	30	25	20	15	15
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Bruttomenot	242	480	505	498	405	405
Maksullisen toiminnan tuotot	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	0	0	0	0	0	0
Bruttotulot	0	0	0	0	0	0
Nettokäyttö/-käyttöarvo	242	480	505	498	405	405
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	115	273	193	93	0	0
TP/TA/TAE	400	400	405	405	405	405
Käytettävissä yhteensä	515	673	598	498	405	405
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	273	193	93	0	0	0

Toimitilamenoihin tulevina vuosina liittyy epävarmuus muutostöiden johdosta. Määrärahasta on vähennetty vuosittain 100 000 euroa siirtona yhdenvertaisuusvaltuutetulle tukipalveluiden (hallinto ja viestintä) hoitamisesta. Vanhusasiavaltuutettu on esittänyt v. 2026 eteenpäin 70 000 euron lisäystä vuosittaisiin toimintamenoihin kehysesityksessä.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Oikeusministeriön ja vanhusasiavaltuutetun tulosneuvotteluja koskevassa sopimuksessa sovitaan varsinaisesti talousarviovuotta 2024 koskevista tavoitteista ja talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia. Sopimuksen seuranta toteutetaan väliraportoinnin ja valtioneuvostolle vuosittain laadittavan vanhusasiavaltuutetun vuosikertomuksen sekä eduskunnalle vuonna 2024 laadittavan vanhusasiavaltuutetun eduskuntakertomuksen avulla.

Paikka ja päiväys

Pekka Timonen, kansliapäällikkö

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu

Marjut Vuorela, erityisasiantuntija

**Oikeusministeriön ja Yhdenvertaisuusvaltuutetun välinen tulossopimus
vuosille 2024–2027**

Sisällys

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	4
3	Tulostavoitteet.....	5
4	Voimavarojen hallinta	6
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset	8
6	Liitteet	9

1 Strategiset linjaukset

Yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain 1 §:n mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Saman lain 9 §:n mukaan valtuutettu nimittää itse toimistonsa virkamiehet ja ottaa palvelukseen toimiston muun henkilöstön. Hallituksen esityksessä (19/2014) on täsmennetty, että itsenäisyys ja riippumattomuus sisältää yhdenvertaisuuslain valvonnan lisäksi itsenäisyyden ja riippumattomuuden myös päätettäessä resurssien kohdentamisesta ja henkilöstöä koskevasta päätöksenteosta.

Euroopan komissio antoi 2018 suosituksen yhdenvertaisuuselimiä koskevista normeista (EU 2018/951). Tässä suosituksessa todetaan, että yhdenvertaisuuselinten riippumattomuus voi vaarantua, jos ne perustetaan sellaisen ministeriön alaisuuteen, joka ottaa ohjeita suoraan hallitukselta. (Komission suositus, yhdenvertaisuuselimiä koskevista normeista, EU 2018/951, johdantokappale kohdat 21 ja 22).

Euroopan komissio on julkaissut direktiiviehdotuksen COM (2022)688, jonka tavoitteena on sen 1 artiklan mukaan vahvistaa yhdenvertaisuuselinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset niiden vaikuttavuuden parantamiseksi ja niiden riippumattomuuden takaamiseksi. Direktiiviehdotuksen johdantokappaleessa 16 toistetaan, ettei yhdenvertaisuuselinten tulisi välillisestikään olla hallituksen ohjauksessa. Euroopan parlamentti on omassa kannanotossaan direktiiviin vahvistanut vaatimusta yhdenvertaisuuselinten itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu ja oikeusministeriö katsovat, ettei yhdenvertaisuusvaltuutettuun edellä olevin perustein sovelleta tulosohjausmenettelyä vaan yhdenvertaisuusvaltuutettu itsenäisenä viranomaisena määrittelee toimintansa tavoitteet. Yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi arvion tarpeellisista resursseista. Oikeusministeriö huomioi valtuutetun resurssitarpeet valmistellessaan tulo- ja menoarviota eduskunnan hyväksyttäväksi.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun missio: Edistämme syrjintää kokeneiden ja haavoittuviin ryhmiin kuuluvien oikeuksia kaikissa tehtävissämme. Valvomme yhdenvertaisuuslain toteutumista, toimimme kansallisena ihmiskaupparaportointijana sekä naisiin kohdistuvan väkivallan raportointijana, valvomme maasta poistamisen täytäntöönpanoa ja seuraamme ulkomaalaisten oikeuksia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on asiantunteva, luotettava, tunnettu viranomainen, yhteiskunnallinen keskustelija ja tehokas perusoikeuksien edistäjä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun visio: Syrjintään puuttuminen on itsestäänselvyys yhdenvertaisemmassa Suomessa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun perustehtävä: Työskentelemme aktiivisesti ja asiantuntevasti yhdenvertaisuuden edistämiseksi syrjittyjen oikeusturvaa vahvistaen.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun strategiset tavoitteet:

1. Yhdenvertaisuus toteutuu Suomessa.
2. Syrjityt saavat oikeutta.
3. Puramme yhteiskunnan syrjiviä rakenteita niin että tila rasismille ja ennakkoluuloille kapenee.
4. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien oikeudet vahvistuvat.
5. Lainsäädäntö turvaa tosiasiallisesti yhdenvertaiset oikeudet kaikille.
6. Ihmiskaupan uhrien oikeudet toteutuvat ja tekijät saatetaan vastuuseen.
7. Ulkomaalaisten oikeusturva ja oikeussuojakeinot kehittyvät.
8. Maasta poistaminen tapahtuu palautettavan perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen.
9. Naisiin kohdistuva väkivalta tehdään näkyväksi, ja rakenteita sen vähentämiseksi kehitetään.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhdenvertaisuus vahvistuu ja jokainen on yhdenvertainen. Kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntamme kehittämiseen.

Syrjintä, rasismi ja vihapuhe eivät saa sijaa yhteiskunnassamme. Näiden ilmiöiden aktiivinen torjunta ja vähentäminen ovat monimuotoisen yhteiskunnan vakauden ja toimivuuden ydin.

Laadukas lainsäädäntö turvaa perus- ja ihmisoikeudet ja niiden turvaaminen sekä vahvistaminen on oikeusvaltion perusta.

3 Tulostavoitteet

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tavoitteet:

Yhdenvertaisuus toteutuu Suomessa ja syrjityt saavat oikeutta. Puramme yhteiskunnan syrjiviä rakenteita niin, että tila rasismille ja ennakkoluuloille kapenee. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien oikeudet vahvistuvat. Lainsäädäntö turvaa tosiasiallisesti yhdenvertaiset oikeudet kaikille.

Tulostavoite 1. Yhdenvertaisuuslainsäädännön tuntemus viranomaisissa, oppilaitoksissa, yrityksissä ja kansalaisyhteiskunnassa vahvistuu	
2024-2027	Yhteydenottomäärä, valtuutetun esiintyminen, ml. julkisuudessa, tutkimukset lainsäädännön tuntemuksesta
Tulostavoite 2. Yritykset ja yhteisöt laativat ja toteuttavat yhdenvertaisuussuunnittelua aikaisempaa enemmän ja laadullisesti paremmin	
2024-2027	Tilastot yhteydenotoista ja valtuutetun valvonta- ja neuvontatoimenpiteistä
Tulostavoite 3. Perus- ja ihmisoikeudet turvataan lainsäädännössä ja politiikkatoimissa	
2024-2027	Perusoikeus- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi lainvalmistelussa: Lainsäädäntömuutosten sisältö
Tulostavoite 4. Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, EU-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön mukaan ihmiskaupan uhreille kuuluvat oikeudet toteutuvat nykyistä paremmin	
2024-2027	Raportoijan havainnot, kehittämistoimenpiteet
Tulostavoite 5. Ulkomaalaisen oikeudet toteutuvat ulkomaalaishallinnon lupaprosesseissa	
2024-2027	Valvonnan painopisteenä erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat, lainsäädäntömuutosten sisältö
Tulostavoite 6. Valtuutetun havainnot maastapoistamisen täytäntöönpanoon liittyvistä puutteista kehittävät viranomaisten toimintatapoja	
2024-2027	Kehitys täytäntöönpanoviranomaisten toiminnassa heille annettujen palautteiden perusteella
Tulostavoite 7. Naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin kautta ongelma tulee näkyvämmäksi ja johtaa nykyistä vaikuttavampiin viranomaisten toimenpiteisiin	
2024-2027	Raportoijan havainnot, kehittämistoimenpiteet
Tulostavoite 8. Tekoälyn käyttö viranomaistoiminnassa toteutuu yhdenvertaisuutta ja perusoikeuksia kunnioittaen	
2024-2027	Valtuutetulle tulleet yhteydenotot, lainsäädännön vaikutusarviot
Tulostavoite 9. Asioiden käsittely on sujuvaa ja sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä tukee hyvää asianhallintaa ja on saavutettava	
2024-2027	Asiakirjahallinto ja asiakkaisen yhteydenottoja koskevat tiedot ovat 100%:sti sähköisessä asiankäsittelyjärjestelmässä
Tulostavoite 10. Oikeushallinnon erityisviranomaiset-viraston tukipalvelut vastaavat valtuutetun tarpeita	
2024-2027	Viraston perustamisen valmistelu ja palveluiden käyttö, toimivuus sekä laatu viraston toimiessa.

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Arvio 2024	Arvio 2025	Arvio 2026	Arvio 2027	
Yhdenvertaisuusvaltuutetulle tulleet yhteydenotot	2225	2300	2400	2420	2470	2470	TAE
- joista syrjintää koskevat yhteydenotot	1626	1700	1800	1840	1900	1900	TAE

4 Voimavarojen hallinta

Yhdenvertaisuusvaltuutetun voimavarojen hallinnan tavoitteet

<i>Resurssien ja tehtävienjako on tarkoituksenmukainen</i>
<i>Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky</i>
<i>Työpaikkamme on yhdenvertainen ja monimuotoinen</i>
<i>Toimitilat ovat turvalliset, toimivat ja viihtyisät</i>
<i>Talous on tasapainossa ja toiminnalle on riittävät resurssit</i>

Yhdenvertaisuusvaltuutetun voimavarojen hallinnan mittarit

	Toteuma 2022	Arvio 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	
<i>VMbaro työtyytyväisyys</i>	3,84	3,81	3,85	3,85	3,85	3,85	TAE
<i>Sairauspoissaolot (pv/htv)</i>	10,7	6	6	6	6	6	TAE

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan rahoitus

TOIMINNAN RAHOITUS Viraston toimintamenomomentti 25.01.03 (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	310	301	129	41	0	0
TA ja LTAt / kehys	2290	2633	2830	2820	2820	2820
Käytettävissä oleva rahoitus	2600	2934	2959	2861	2820	2820
Menot	2482	2815	2977	2904	2830	2830
Tulot	-183	-10	-59	-43	-10	-10
Nettomenot	2299	2805	2918	2861	2820	2820
Siirtyy seuraavalle vuodelle	301	129	41	0	0	0

Vuodelta 2023 vuodelle 2024 siirtyvä määräraha on arvio, ja siirtyvä erä voi jäädä arvioitua pienemmäksi. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on esittänyt vuosien 2025–2028 määrärahoihin 230 000 euron korotusta/v. Näillä katettaisiin kahden asiantuntijan palkkamenot sekä tasokorotus toimintamenoihin johtuen kustannustason noususta.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan rahoitus toimintamenomomentilla

TOIMINNAN RAHOITUS Kaikki viraston käytettävissä olevat momentit (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Viraston pääasiallinen toimintamenomomentti 25.01.03 netto	2290	2633	2830	2820	2820	2820

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminnan tulojen ja menojen erittely

TULOJEN JA MENOJEN ERITTELY (1000 euroa)	2022 TP	2023 Arvio	2024 TA	2025 Kehys	2026 Kehys	2027 Kehys
Henkilöstökulut	2088	2370	2519	2454	2400	2400
Toimitilavuokrakulut	149	165	178	170	170	170
Palvelujen ostokulut		219	227	227	211	211
Muut kulut		61	53	53	49	49
Investointimenot	0	0	0	0	0	0
Bruttomenot	2 482	2815	2977	2904	2830	2830
Maksullisen toiminnan tuotot	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	-183	-10	-59	-43	-10	-10
Bruttotulot	-183	-10	-59	-43	-10	-10
Nettokäyttö/-käyttöarvo	2299	2805	2918	2861	2820	2820
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	310	301	129	41	0	0
TP/TA/TAE	2290	2633	2830	2820	2820	2820
Käytettävissä yhteensä	2600	2934	2959	2861	2820	2820
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	301	129	41	0	0	0

Erityisesti toimitilavuokraluihin v. 2024–2027 liittyy epävarmuutta johtuen Läänintalon toimitilojen 8. ja 6. krs. muutostöistä, jotka toteutetaan v. 2024. Tästä aiheutuu valtuutetulle lisämenoja (muutostöiden kertaluonteiset kulut sekä lisävuokra), joiden kattamiseen on vuodelle 2024 lisätty 10 000 euroa. Tarkastellaan toimitilavuokralujen kasvua ja tarvittaessa kohdennetaan kuluihin lisärahoitus.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Oikeusministeriö ja yhdenvertaisuusvaltuutettu ovat sopineet vuosien 2024–2027 tavoitteista ja niiden toteuttamiseen osoitettavista resursseista. Vuosia 2025–2027 koskevat tavoitteet ovat alustavia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäisenä viranomaisena määritellyt toimintansa tavoitteet.

Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle yhdenvertaisuusvaltuutetun puolivuotisraportissa ja toimintakertomuksessa.

Helsinki 1.12.2023

Pekka Timonen

Kristina Stenman

Kansliapäällikkö

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

6 Liitteet

ei liitteitä